

Konferencija

„DRUŠTVO I STRUKTURNO NASILJE“

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
Institut društvenih nauka , 13–14. decembar
(Svečana sala Dragoslav Srejović, I sprat Filozofski fakultet)

KNJIGA APSTRAKATA

Konferencija „Društvo i strukturno nasilje“

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Institut društvenih nauka

13–14. decembar

(Svečana sala Dragoslav Srejović,

I sprat Filozofski fakultet)

Knjiga apstrakata

1838

Programski odbor:

- dr Goran Bašić, Institut društvenih nauka, Beograd
- prof. dr Nada Sekulić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
- ma Jelena Riznić, Institut društvenih nauka, Beograd
- prof. dr Andrej Grubačić
- prof. dr Antonija Petričušić, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- prof. dr Dubravka Žarkov, Institut za sociološka istraživanja, Univerzitet u Beogradu; (Radboud Universiteit Nijmegen, Holandija)
- dr Ivica Mladenović, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu
- prof. dr Marija Babović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
- mr Muedib Šahinović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
- prof. dr Rastko Močnik, Fakultet za medije i komunikaciju, Univerzitet Singidunum u Beogradu; (Fakultet umetnosti, Univerzitet u Ljubljani)
- ass. prof. dr Shyamika Jayasundara-Smith, International Institute of Social Studies, Erasmus University Rotterdam
- prof. dr Siniša Malešević, University College, Dublin, Ireland
- ma Walaa Ammar– Shehada, Faculty of Political and Social Sciences, University of Ghent, Belgium

Organizacioni odbor:

- prof. dr Nada M. Sekulić, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
- ma Jelena Riznić, Institut društvenih nauka, Beograd
- ma Andrija Golubović, Institut za sociološka istraživanja, Filozofski fakultet Beograd
- ma Anđelija Stevanović, Institut društvenih nauka, Beograd
- dr Ksenija Marković, Institut društvenih nauka, Beograd
- ma Nevena Novaković, Institut društvenih nauka, Beograd
- ma Njegoš Vujadinović, Institut društvenih nauka, Beograd
- ma Selena Špica, Institut za sociološka istraživanja, Filozofski fakultet Beograd

Sadržaj

- 10 | *Walaa Ammar-Shehada, Piet Bracke, and Melissa Ceuterick*
The Straw that Broke the Camel's Back: Experiences of Social Burden among Breast Cancer Survivors in Gaza
Kap koja je prelila čašu: iskustva socijalnog tereta među ženama koje su preživele rak dojke u Gazi
- 12 | *Marija Babovic*
Gender Aspects of Corruption in Serbia
Rodni aspekti korupcije u Srbiji
- 14 | *Jovo Bakić*
Competitive Authoritarianism, Organised Crime, and Violence in Serbia 2012–2024
Takmičarski autoritarizam, organizovani kriminal i nasilje u Srbiji 2012–2024.
- 16 | *Goran Bašić*
Ethnicity: From the Wealth of Diversity to Prejudice, Manipulation, and Violence
Etnicitet: od bogatstva različitosti do predrasuda, manipulacija i nasilja
- 18 | *Rosalba Belmonte*
The End of the Palestinian National Project: The Obstacles to the Palestinian State-building
Kraj palestinskog nacionalnog projekta: prepreke izgradnji palestinske države
- 20 | *Arees Bishara*
Unveiling the Hypocrisy and Dehumanization: Power Structures in the Wars on Gaza and Ukraine
Razotkrivanje licemerja i dehumanizacije: strukture moći u ratovima u Gazi i Ukrajini

- 22 | *Xander Creed, Shyamika Jayasundara-Smits;*
SLiNK love
rest, here, now: Rest and Embodied Creative
Expression for Black Americans against the Racist Direct
and Structural Violence of the USA
odmor, ovde, sada: Odmor i otelotvoreni kreativni
izraz za crne Amerikance protiv rasističkog direktnog
i strukturnog nasilja u SAD
- 24 | *Aleksandar Đokić, Nemanja Krstić*
Femicide in Serbia: A case study of media reporting in 2024
Femicid u Srbiji: studija slučaja izveštavanja medija
u 2024. godini
- 26 | *Samir Forić*
Social Structure, Identity, and Violence:
A Contribution to Structural Theorising in Sociology
Društvena struktura, identitet i nasilje:
prilog strukturnom teorijskom promišljanju u sociologiji
- 28 | *Dragana D. Gagić*
Education in the Function of Reproduction or the Elimination
of Gender Discrimination?
Obrazovanje u funkciji reprodukcije ili eliminisanja
rodne diskriminacije
- 30 | *Jelena Marta Glišić Matović*
From Pain to Power. Violence in Artistic Narratives
Od bola do moći: Nasilje u umetničkim narativima
- 32 | *Ivana Hadjievaska, Ivana Gegoska*
Cancel Culture on Social Media
Kultura otpisivanja na društvenim mrežama
- 34 | *Jana Kujundžić, Vanja Petrović*
Towards Abolition Feminism in Praxis: The Case of the Novi Sad
Feminist Abolition Summer School
Ka abolicionističkom feminizmu u praksi: slučaj letnje škole
feminističkog abolicionizma u Novom Sadu

- 36 | *Ružica Ljubičić*
Feminist Critique of Media Representations of Israeli Female Soldiers: Emancipation or Zionist Agenda?
Feministička kritika medijskog prikaza izraelskih žena vojnika – emancipacija ili cionistička agenda?
- 38 | *Anđelka Mirkov*
Mechanisms of Structural Violence in Neoliberal Urban Renewal
Mehanizmi strukturnog nasilja u neoliberalnoj urbanoj obnovi
- 40 | *Zorica Mršević*
Gender-Based Violence as a Basis for Acquiring Refugee Status – Serbia and EU Standards
Rodno zasnovano nasilje kao osnov za sticanje izbegličkog statusa – Srbija i standardi EU
- 42 | *Nevena Novaković*
Neglecting Objects of Cultural and Historical Importance as a Form of Structural Violence against the Cultural Memory
Zanemarivanje objekata od kulturnog i istorijskog značaja kao vid strukturnog nasilja nad kulturom sećanja
- 44 | *Mirjana Radetić Paić*
Peer Pressure: Differences in Certain Characteristics of Conformity among Students Regarding Age
Vršnjački pritisak: razlike u pojedinim karakteristikama konformizma među studentima s obzirom na dob
- 46 | *Jelena Riznić, Isidora Stakić*
The Language of War and Destruction: Analyzing Serbian Media Coverage of Israeli Aggression on Palestine
Jezik rata i razaranja: analiza medijskog izveštavanja o izraelskoj agresiji na Palestinu u Srbiji
- 48 | *Nada M. Sekulić*
The Role and Impact of Serbia in International Arms Trade
Uloga i udeo Srbije u međunarodnoj trgovini oružjem
- 50 | *Muedib Šahinović*
The Myth of Identity as an Inspiration to Collective Violence
Mit o identitetu kao inspiracija kolektivnom nasilju

- 52 | *Lidija Terek*
Neutralisation and Normalisation of Violence by Political Actors in Serbian Society over the Last Four Decades
Neutralizacija i normalizacija nasilja od strane političkih aktera u srpskom društvu tokom protekle četiri decenije
- 54 | *Milena Toković, Danica Šantić, Jelena Stojilković Gnjatović*
Violence: Causes and Support Networks. Youth Perspective
Nasilje: uzroci i mreže podrške. Perspektiva mladih
- 56 | *Dijana Vukomanović, Ksenija Marković*
Conceptualization of Violence in the Parliamentary Debate in the National Assembly of Serbia
Konceptualizacija nasilja u parlamentarnoj debati u Skupštini Srbije
- 58 | *Jasminka Zloković, Anita Zovko*
Violence against the Elderly – Challenges and Perspectives
Nasilje nad starijim osobama – izazovi i perspektive

Konferencija „Društvo i strukturno nasilje“

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Institut društvenih nauka

13–14. decembar

(Svečana sala Dragoslav Srejskić,

I sprat Filozofski fakultet)

13. decembar

- 9.45–10.15 **Prijavljivanje učesnika**
10.15–10.30 **Otvaranje Konferencije:** dr Goran Bašić (Institut društvenih nauka), dr Dubravka Žarkov (Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu), prof. dr Nada M. Sekulić (Filozofski fakultet u Beogradu)

Prva sesija:

Društvo i strukturno nasilje – neki od ključnih pojmova

- 10.30–10.45 Goran Bašić: *Etnicitet od bogatstva različitosti do predrasuda, manipulacija i nasilja*
10.45–11.00 Samir Forić: *Društvena struktura, identitet i nasilje: prilog strukturnom teorijskom promišljanju u sociologiji*
11.00–11.15 Muedib Šahinović: *Mit o identitetu kao inspiracija kolektivnom nasilju*

Druga sesija:

Kultura, umetnost i nasilje

- 11.20–11.35 Anđelka Mirkov: *Mehanizmi strukturnog nasilja u neoliberalnoj urbanoj obnovi*
11.35–11.50 Nevena Novaković: *Zanemarivanje objekata od kulturnog i istorijskog značaja kao vid strukturnog nasilja nad kulturom sećanja*
11.50–12.05 Jelena Marta Glišić Matović: *From Pain to Power, Violence in Artistic Narratives*
12.05–12.25 **Pauza za kafu**

Treća sesija:

Politički akteri, državne institucije i nasilje u Srbiji

- 12.30–12.45 Jovo Bakić: *Takmičarski autoritarizam, organizovani kriminal i nasilje u Srbiji 2012–2014.*
- 12.45–13.00 Marija Babović: *Rodni aspekti korupcije u Srbiji*
- 13.00–13.15 Lidija Terek: *Neutralizacija i normalizacija nasilja od strane političkih aktera u srpskom društvu tokom protekle četiri decenije*
- 13.15–13.30 Dijana Vukomanović, Ksenija Marković: *Konceptualizacija nasilja u parlamentarnoj debati u Skupštini Srbije*
- 13.30–13.45 Nada M. Sekulić: *Položaj i uloga Srbije u međunarodnoj trgovini oružjem*
- 13.45–14.15 **Diskusija**
- 14.15–15.45 **Pauza za ručak**

Četvrta sesija:

Društvene grupe i nasilje

- 15.45–16.00 Zorica Mršević: *Rodno zasnovano nasilje kao osnov za sticanje izbegličkog statusa – Srbija i standardi EU*
- 16.00–16.15 Aleksandar Đokić, Nemanja Krstić: *Femicid u Srbiji: studija slučaja izveštavanja medija u 2024. godini*
- 16.15–16.30 Jasminka Zloković, Anita Zovko: *Nasilje nad starijim osobama – izazovi i perspektive*

Peta sesija:

Etikom protiv nasilja: aktivizam i istraživanja

- 16.30–16.45 Jana Kujundžić, Vanja Petrović: *Towards Abolition Feminism in Praxis: The Case of Novi Sad Feminist Abolition Summer School*
- 16.45–17.00 Xander Creed, Shyamika Jayasundara-Smiths, *SLiNK love: rest, here, now: Rest and Embodied Creative Expression for Black Americans against the Racist Direct and Structural Violence of the USA*
- 17.00–17.20 **Pauza za kafu**
- 17.20–17.50 **Diskusija**

14. decembar

Šesta sesija:

Mladi i nasilje; nasilje na društvenim mrežama

- 10.00–10.15 Mirjana Radetić Paić: *Vršnjački pritisak: razlike u pojedinim karakteristikama konformizma među studentima s obzirom na dob*
- 10.15–10.30 Milena Toković, Danica Šantić, Jelena Stojilković Gnjatović: *Nasilje: uzroci i mreže podrške. Perspektive mladih*
- 10.30–10.45 Dragana Gagić: *Obrazovanje u funkciji reprodukovanja ili eliminisanja rodne diskriminacije*
- 10.45–11.00 Ivana Hadjievska, Ivana Gegoska: *Kultura otpisivanja na društvenim mrežama*
- 11.00–11.20 **Pauza za kafu**
- 11.20–11.40 **Diskusija**

Sedma sesija:

Rat danas – Izraelsko-palestinski sukob; Palestina danas

- 11.40–11.55 Walaa Ammar-Shehada, Piet Bracke, Melissa Cauterick: *The Straw that Broke the Camel's Back: Experiences of Social Burden among Breast Cancer Survivors in Gaza*
- 11.55–12.10 Arees Bishara: *Unveiling the Hypocrisy and Dehumanization: Power Structures in the Wars on Gaza and Ukraine*
- 12.10–12.25 Rosalba Belmonte: *The End of the Palestinian National Project: The Obstacles to the Palestinian State-building*
- 12.25–12.40 Ružica Ljubičić: *Feminist Critique of Media Representations of Israeli female Soldiers: Emancipation or Zionist Agenda?*
- 12.40–12.55 Jelena Riznić, Isidora Stakić: *Jezik rata i razaranja: Analiza medijskog izveštavanja o izraelskoj agresiji na Palestinu u Srbiji*
- 12.55–13.20 **Diskusija**
- Zatvaranje Konferencije – MA Jelena Riznić (Institut društvenih nauka, Filozofski fakultet u Beogradu)**

Walaa Ammar-Shehada, Piet Bracke, and Melissa Ceuterick
Health and Demographic Research, Ghent University, 9000 Ghent, Belgium

The Straw that Broke the Camel's Back: Experiences of Social Burden among Breast Cancer Survivors in Gaza

Background: Breast cancer is the most prevalent cancer among women in Palestine, accounting for one-fifth of all cancer cases. The link between breast cancer and unfavourable experiences post-illness is well-documented. However, there has been limited focus on the role of contextual factors outside the healthcare system in shaping the experiences of patients in Gaza. Recently published literature on the perceived support and social challenges in the lives of breast cancer survivors through a cross-sectional survey revealed that approximately 80% of these women felt supported after their illness, either fully or partially, primarily by family members, non-governmental organizations, spouses, and peers. Despite this, nearly half of the survivors reported experiencing negative social changes following their illness, and around 40% of the women who were married or previously married perceived negative changes in their marital relationships. The experiences of survivors were found to vary based on factors such as age, marital status, motherhood, type of treatment received, the absence of informal social support, and the lack of spousal support among married or previously married women.

Objective: This qualitative study explores how social-cultural factors can either amplify or attenuate prospects for social support following a breast cancer diagnosis. The aim is to analyse narratives of individuals diagnosed with breast cancer to examine how the illness influences social support and hence their post-illness experiences.

Methods: The data was collected through non-participant observation and interviews between September 2020 and April 2021. Forty semi-structured interviews, including thirty-eight with breast cancer survivors, were analysed using a grounded theory approach.

Key words: breast cancer, social support, Gaza, social burden

Walaa Ammar-Shehada, Piet Bracke i Melissa Ceuterick
Istraživanje zdravlja i demografije, Univerzitet Gent, 9000 Gent, Belgija

Kap koja je prelila čašu: iskustva socijalnog tereta među ženama koje su preživele rak dojke u Gazi

Pozadina: Rak dojke je najčešći oblik raka među ženama u Palestini, čineći petinu svih slučajeva raka. Veza između raka dojke i nepovoljnih iskustava nakon bolesti je dobro dokumentovana. Međutim, malo pažnje je posvećeno ulozi kontekstualnih faktora van zdravstvenog sistema u oblikovanju iskustava pacijentkinja u Gazi. Nedavno objavljena literatura o percipiranoj podršci i socijalnim izazovima u životima žena koje su preživele rak dojke, kroz uporednu anketu, otkrila je da se približno 80% ovih žena osećalo podržano nakon bolesti, u potpunosti ili delimično, uglavnom od strane članova porodice, nevladinih organizacija, supružnika i vršnjaka. Uprkos tome, skoro polovina preživelih prijavila je negativne socijalne promene nakon bolesti, a oko 40% žena koje su bile u braku ili su ranije bile u braku percipirale su negativne promene u svojim bračnim odnosima. Iskustva preživelih varirala su u zavisnosti od faktora kao što su starost, bračni status, majčinstvo, vrsta lečenja, odsustvo neformalne socijalne podrške, kao i nedostatak podrške supružnika kod žena koje su bile ili su ranije bile u braku.

Cilj: Ova kvalitativna studija istražuje kako društveno-kulturni faktori mogu ili pojačati ili smanjiti šanse za socijalnu podršku nakon dijagnoze raka dojke. Cilj je analizirati narative osoba dijagnostikovanih s rakom dojke kako bi se ispitalo kako bolest utiče na socijalnu podršku i, prema tome, na njihova iskustva nakon bolesti.

Metode: Podaci su prikupljeni kroz neparticipativno posmatranje i intervjuue u periodu septembar 2020. – april 2021. Četrdeset polustrukturisanih intervjuua, uključujući trideset osam sa ženama koje su preživele rak dojke, analizirano je koristeći pristup zasnovan na teoriji utemeljenoj na podacima.

Ključne reči: rak dojke, socijalna podrška, Gaza, socijalni teret

Marija Babovic*

University of Belgrade, Faculty of Philosophy

Gender Aspects of Corruption in Serbia

The presentation provides insights in key findings of the research on gender aspects of corruption in Serbia conducted in spring 2024 by SeConS – development initiative group with support of UN Women and UNODC. The research is based on the gender difference approach in study of corruption, assuming that structural gender inequalities and gendered cultural norms influence gender specific practices of corruption. The research was conducted on the nationally representative sample of population, focusing on several forms of corruption: in access to public services, electoral corruption, corruption in access to employment in public sector and gender specific forms of corruption such as extortion of sexual favors. The research findings confirm basic hypotheses demonstrating gender differences, with men being represented in higher proportion among civil servants requesting bribe and women more often than men paying bribe in money or in kind (present and counter-favors). Women are more than men exposed to the requests for bribes in situation of access to public services and employment in public enterprises, while men are more frequently exposed to electoral corruption. Due to the small number of cases the analysis of corruption through extortion of sexual favors could not be analyzed quantitatively, but it was indicative that almost all respondents who reported such experiences were women.

Key words: Gender differences and gender inequalities, corruption, public sector in the Republic of Serbia

---

* bmarija63@gmail.com

Marija Babović

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

Rodni aspekti korupcije u Srbiji

Prezentacija pruža uvide u ključne nalaze istraživanja o rodним aspektima korupcije u Srbiji, sprovedenog u proleće 2024. godine od strane grupe SeConS – razvojne inicijative, uz podršku UN Women i UNODC-a. Istraživanje se zasniva na pristupu rodних razlika u proučavanju korupcije, polazeći od pretpostavke da strukturne rodne nejednakosti i rodno oblikovane kulturne norme utiču na specifične prakse korupcije kod različitih polova. Istraživanje je sprovedeno na nacionalno reprezentativnom uzorku stanovništva, fokusirajući se na nekoliko oblika korupcije: u pristupu javnim uslugama, izbornu korupciju, korupciju u zapošljavanju u javnom sektoru i rodno specifične oblike korupcije, kao što je iznuđivanje seksualnih usluga. Nalazi istraživanja potvrđuju osnovne hipoteze koje pokazuju rodne razlike, pri čemu su muškarci zastupljeniji među državnim službenicima koji traže mito, dok žene češće od muškaraca daju mito u novcu ili u naturi (poklonima i uzvraćanjem usluga). Žene su više izložene zahtevima za mito u situacijama pristupa javnim uslugama i zapošljavanja u javnim preduzećima, dok su muškarci češće izloženi izbornoj korupciji. Zbog malog broja slučajeva, korupcija kroz iznuđivanje seksualnih usluga nije mogla biti kvantitativno analizirana, ali je indikativno da su gotovo svi ispitanici koji su prijavili takva iskustva bile žene.

Ključne reči: rodne razlike i rodne nejednakosti, korupcija, javni sektor u Republici Srbiji

Jovo Bakić*

University of Belgrade, Faculty of Philosophy

Competitive Authoritarianism, Organised Crime, and Violence in Serbia 2012–2024

One can recognise three periods of multiparty system development in Serbia after fall of one-party socialism: 1) competitive authoritarian multi-party socialism with a dominant party 1989–2000; 2) multi-party oligarchy in realm of political capitalism 2000–2012; 3) competitive authoritarianism with dominant party in realm of political capitalism. Boris Tadić's defeat at presidential elections 2012 marked the third phase of multi-party system development in Serbia. It opened the doors for change of parliamentary majority. The then First Vice-President of the Government and Coordinator of security services became the most powerful person in Serbia. Since 2014, if not before, organised crime has arguably become gradually inseparable from the authoritarian regime. One can argue that this connection between the two unavoidably generates violence. The first branch of organized crime is related to the drug trade and the football fan tribes led by drug dealers closely connected to both extreme right culture of violence and the regime; the second one is connected to the weapon trade, which includes some funders of the ruling party; the third one is related to the violent gang leaders, who controlled the northern part of Kosovo on behalf of the regime. The organised crime leaders are allowed to engage in massive money laundering and protection rackets. Nationalism and alleged economic progress are used to legitimise illicit activities. The regime relies on widespread corruption, clientelism and organised crime. Therefore, Serbia is a captured state and a thoroughly criminalised society.

Key words: competitive authoritarianism, organised crime, violence.

---

* jovobakic@gmail.com

Jovo Bakić

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

Takmičarski autoritarizam, organizovani kriminal i nasilje u Srbiji 2012–2024.

Razlikujemo tri razdoblja u razvoju višestranačkog sistema Srbije nakon pada jednostranačkog socijalizma: 1) takmičarski autoritarni višepartijski socijalizam s dominantnom partijom 1989–2000; 2) višestranačka oligarhija u okviru političkog kapitalizma 2000–2012; takmičarski autoritarizam s dominantnom partijom u okviru političkog kapitalizma nakon 2012. Poraz Borisa Tadića na predsedničkim izborima 2012. označio je početak treće faze razvoja višestranačkog sistema u Srbiji. On je otvorio vrata promeni skupštinske većine. Tadašnji prvi potpredsednik vlade i koordinator službi bezbednosti postao je najmoćnija osoba u Srbiji. Od 2014, ako ne i ranije, organizovani kriminal je postupno postao neodvojiv od autoritarnog režima. Može se tvrditi da ova veza neizbežno stvara nasilje. Prva grana organizovanog kriminala povezana je kako s ekstremno-desničarskom kulturom nasilja tako s režimom; druga je povezana s trgovinom oružjem i uključuje neke finansijere vladajuće stranke; treća je povezana s nasilnim vođama bande koja je nadzirala severni deo Kosova u ime režima. Vođama organizovanog kriminala je dozvoljeno enormno pranje novca i zaštitni reket (iznude). Nacionalizam i navodni ekonomski napredak koriste se za pravdanje nezakonitog delanja. Režim počiva na široko rasprostranjenoj korupciji, klijentelizmu i organizovanom kriminalu. Prema tome, Srbija je zarobljena država i temeljno kriminalizovano društvo.

Ključne reči: takmičarski autoritarizam, organizovani kriminal, nasilje

Goran Bašić*

Institute of Social Sciences, Belgrade

Ethnicity

From the Wealth of Diversity to Prejudice, Manipulation, and Violence

The Janus-faced nature of ethnicity is often discussed, especially when ethnicity is the cause of violence and conflicts. In harmonious times, people are either uninterested in the ethnicity of their fellow citizens or do not attach much importance to ethnic differences. In stable societies, ethnicity is perceived as an advantage because multilingualism, the intermingling of cultures, and traditions are seen as cultural wellsprings that nourish open-minded individuals, sparking ideas and inspiration that return people to humanity, to their lost essence. However, in times of trouble, ethnicity becomes a burden as differences are sought to justify and atone for one's own weaknesses, mythomania, and latent shadows of the past. In such times, manipulation of emotions and fear easily leads to collective blindness, resulting in violence and crimes that have always been present in some part of the world throughout human history. In 20th-century literature, *Homo Balkanicus* and *Homo Africanus* have become synonymous with ethnic hatred and the violence it causes. This is one of the prejudices that have become tools for manipulation and ethnic engineering, which, among other things, aims to divert attention from the problem of general cultural immaturity in accepting ethnocultural differences as societal values. This prejudice persists thanks to the skill of monoculturalists in exaggerating and embellishing their own ethnic archetypes and transforming them into mythical constructs of the struggle between good and evil, in which they and their ancestors, of course, are on the side of good, while the ethnic "others" are blamed for all suffering and troubles. This manipulation is also aided by educational systems and cultural policies that, as a rule, do not teach people about the social dynamics that result from a multitude of interconnected events but are focused on content taken out of context. Skilled manipulators use ethnocultural prejudices to manipulate the emotions of the uneducated, who are more prone to ethnocentrism and nationalism than those with objective information and an abstract way of thinking developed through education, characterized by free thinking and understanding. In such societies, among citizens "liberated" from citizenship, and it seems that there are more and more of them in the modern world, the line between a multicultural perspective and ethnically based violence and conflict is thin.

Key words: ethnicity, prejudice, manipulation, violence

---

* basicgoran11@gmail.com

Goran Bašić

Institut društvenih nauka, Beograd

Etnicitet od bogatstva različitosti do predrasuda, manipulacija i nasilja

O Janusovim licima etniciteta govori se često, a najčešće kada je etničnost povod za nasilje i konflikte. U skladnim vremenima ljudi su ili nezainteresovani za etničnost sugrađana ili etničkim različitostima ne pridaju previše značaja. Etnicitet se u stabilnim društvima doživljava kao prednost jer se višejezičnost, prožimanje kultura i tradicija smatraju kulturnim izvorima sa kojeg se napajaju ljudi otvorenog uma, sa kojeg vrcaju ideje i inspiracije koje ljude vraćaju humanitetu, ljudskoj izgubljenoj biti. Međutim, kada nastanu vremena nevolja, etnicitet postaje breme jer se u različitosti traže opravdanja i iskupljenja za sopstvene slabosti, mitomaniju i opravdanje pritajenih senki prošlosti. U takvim vremenima manipulacija osećanjima i strahom lako zavode u kolektivna slepila i vode ka nasilju i zločinima koji su tokom istorije čovečanstva uvek bili prisutni barem u nekom delu sveta. U literaturi XX veka *Homo Balkanicus* i *Homo Africanus* su postali sinonimi za etničku mržnju i nasilje koje ona uzrokuje. To je jedna od predrasuda koje su postale oruđe za manipulacije i etnički inženjering koji bi, pored ostalog, trebalo da skrene pažnju sa problema opšte kulturne nezrelosti za prihvatanjem etnokulturnih različitosti kao društvenih vrednosti. Ta predrasuda uporno opstaje zahvaljujući umešnosti monokulturalista da preuveličavaju i ulepšavaju sopstvene etničke arhetipove i da ih preobražavaju u mitske konstrukcije borbe dobra i zla u kojima su oni i njihovi preci, naravno, *uvek* na strani dobra, a za sva stradanja i nevolje krivi su, *uvek*, etnički „drugi“. Naruku ovoj manipulaciji su i obrazovni sistemi i kulturne politike koje, po pravilu, ljude ne poučavaju o društvenoj dinamici koja ishodi iz mnoštva međupovezanih događaja, već su koncentrisane na sadržaje izvučene iz konteksta. Vešti manipulatori koriste etnokulturne predrasude da bi manipulirali osećanjima nekih koji su etnocentrizmu i nacionalizmu skloniji od ljudi koji raspoložu objektivnim informacijama i kod kojih je obrazovanjem razvijen apstraktan način mišljenja u čijoj biti su slobodno mišljenje i razumevanje. U takvim društvima, među građanima „oslobođenim“ od građanstva, a čini se da ih je u savremenom svetu sve više, od multikulturalne perspektive do etnički zasnovanog nasilja i konflikta je tanka nit.

Ključne reči: etnicitet, predrasude, manipulacija, nasilje

Rosalba Belmonte*

Università degli Studi della Tuscia, Italy

The End of the Palestinian National Project: The Obstacles to the Palestinian State-building

Palestinian National Authority (PNA) is the self-government body established by the Oslo Agreements (1993) to administer the Palestinian Territory for an interim period of five years, with the aim of forming an autonomous Palestinian state that has never been achieved.

Although since its establishment PNA has embarked on an institution-building process aimed at gradually achieving the independence in terms of territorial control, economy, people flow management and transnational relations, after thirtyone years an effective and fully functional Palestinian state was not established, and the current and increasing exacerbation of the conflict in the Gaza Strip suggests that it is not destined to be born in the short/medium term. The obstacles that have prevented the establishment of a Palestinian state are both endogenous – deriving from the Palestinian actors' behavior and choices – and exogenous – arising from the choices, the behavior, and the omissions of external actors.

The aim of this work is to present and analyze in depth the above-mentioned obstacles and then to discuss the alternatives to the creation of a Palestinian state, reflecting on how they could guarantee justice, rights, and protection to the local populations as well the political stability and security of the whole region.

Key words: Oslo Agreement, Palestinian National Authority (PNA), escalation of conflict, political stability

---

* r.belmonte@unitus.it

Rozalba Belmonte

Univerzitet Tuša, Italija

Kraj palestinskog nacionalnog projekta: prepreke izgradnji palestinske države

Palestinska nacionalna uprava (PNA) je telo za samoupravu uspostavljeno sporazumima iz Osla (1993) radi upravljanja palestinskom teritorijom tokom prelaznog perioda od pet godina, s ciljem formiranja autonomne palestinske države, što nikada nije postignuto.

Iako je PNA od svog osnivanja započela proces izgradnje institucija s ciljem postepenog postizanja nezavisnosti u pogledu teritorijalne kontrole, ekonomije, upravljanja kretanjem stanovništva i transnacionalnih odnosa, nakon trideset i jedne godine efikasna i potpuno funkcionalna palestinska država nije uspostavljena, a trenutna i sve veća eskalacija sukoba u pojasu Gaze sugeriše da nije predodređeno da nastane u kratkoročnom/srednjoročnom periodu.

Prepreke koje su sprečile uspostavljanje palestinske države su kako endogene – proizašle iz ponašanja i odluka palestinskih aktera – tako i egzogene – proizašle iz odluka, ponašanja i propusta spoljašnjih aktera. Cilj ovog rada je da predstavi i detaljno analizira pomenute prepreke, a zatim da razmotri alternative stvaranju palestinske države, razmišljajući o tome kako bi one mogle da garantuju pravdu, prava i zaštitu lokalnom stanovništvu, kao i političku stabilnost i sigurnost celog regiona.

Ključne reči: sporazum iz Osla, Palestinska nacionalna uprava (PNA), eskalacija sukoba, politička stabilnost

Arees Bishara*

Scuola Normale Superiore di Pisa,
The Robert Schuman Centre the European University,
Institute, Florence

Unveiling the Hypocrisy and Dehumanization: Power Structures in the Wars on Gaza and Ukraine

This paper focuses on the concepts of “the sociology of hypocrisy” and “dehumanization” in relation to the wars in Gaza and Ukraine. Specifically, I examine how power structures—governments, tech corporations, media, social media, and academia—sustain dehumanization through contradictions, particularly in war zones.

By employing dehumanization theory and necropolitics, this study examines how these entities maintain and perpetuate contradictions, especially in war zones, mainly in Palestine. Moreover, what are the conditions that create these contradictions which often result in the dehumanization of occupied populations, highlighting the disparity between proclaimed values and the actions taken by influential institutions.

The analysis operates on three levels. At the macro level, the focus is on the hypocrisy in international responses to human rights violations, particularly how Western governments and international organizations react differently to Israeli military actions in Gaza compared to Russia’s invasion of Ukraine. At the meso level, it investigates media and social media censorship, examining how Palestinian content is selectively censored while other narratives receive more prominence. Finally, at the micro level, the paper explores the experiences of pro-Palestinian activists and faculty members within academic institutions and corporations, where declared commitments to diversity, equity, and inclusion (DEI) often clash with actions that suppress free speech and dissent.

Key words: Gaza, Ukraine, Hypocrisy, Dehumanization, War Zones

---

* arees.bishara@gmail.com

Arees Bishara

Razotkrivanje licemerja i dehumanizacije: strukture moći u ratovima u Gazi i Ukrajini

Ovaj rad se fokusira na koncepte „sociologije licemerja“ i „dehumanizacije“ u odnosu na ratove u Gazi i Ukrajini. Konkretno, istražujem kako strukture moći – vlade, tehnološke korporacije, mediji, društvene mreže i akademska zajednica – održavaju dehumanizaciju kroz protivrečnosti, posebno u ratnim zonama.

Koristeći teoriju dehumanizacije i nekropolitike, ova studija ispituje kako ovi entiteti održavaju i perpetuiraju protivrečnosti, posebno u ratnim zonama, pretežno u Palestini. Takođe, koji su uslovi koji stvaraju ove protivrečnosti, koje često dovode do dehumanizacije okupiranih populacija, naglašavajući razliku između proklamovanih vrednosti i akcija preduzetih od strane uticajnih institucija.

Analiza funkcioniše na tri nivoa. Na makro nivou, fokus je na licemerju u međunarodnim odgovorima na kršenja ljudskih prava, posebno kako zapadne vlade i međunarodne organizacije različito reaguju na izraelske vojne akcije u Gazi u poređenju sa ruskom invazijom na Ukrajinu. Na mezo nivou, istražuje se cenzura u medijima i na društvenim mrežama, ispitujući kako se palestinski sadržaji selektivno cenzurišu dok drugi narativi dobijaju veću pažnju. Na mikro nivou, rad istražuje iskustva propalestinskih aktivista i članova akademskih institucija i korporacija, kada se deklarirana posvećenost raznovrsnosti, jednakosti i inkluziji (DEI) često sukobljava sa akcijama koje suzbijaju slobodu govora i dovode do neslaganja.

Ključne reči: Gaza, Ukrajina, ratne zone, hipokrizija, dehumanizacija

Xander Creed*;

International Institute of Social Studies (ISS) of Erasmus University Rotterdam

Dr. Shyamika Jayasundara-Smits**;

Conflict and Peace Studies at the International Institute of Social Studies,
Erasmus University, Rotterdam

SLiNK love***

rest, here, now: Rest and Embodied Creative Expression for Black Americans against the Racist Direct and Structural Violence of the USA

For Black Americans, life in the United States of America and the ‘American dream’ is profoundly violent. Addressing the matter in the so-called ‘post-racial’ society must contend with the violent legacies of colonization and slavery, as well as the emancipatory Civil Rights and Abolitionist movements. In order to understand the complexities of structural violence as well as social justice responses to it, our paper combines the insights of Black Feminists/Womanists, Feminist Peace Scholars, and anti-racist Abyssal Critique from Black Studies. In this way, we conceive of the USA as undergoing a protracted racial conflict, in which structural and direct violence is simultaneously entrenched across multiple abstracted domains of society through anti Black racism, yet lived and felt through embodied interactions within the daily rhythm. Hence, the root cause of violence in the USA is the anti-Black foundation of the modern world, which directly and structurally targets racialized Black bodies.

In order to upend this root cause of violence, we relied on a diffractive arts-based approach. Taking inspiration from the work of the USA-based Nap Ministry led by poet activist Tricia Hersey campaigning for Rest as a means of resistance and reparations, we highlight three temporally and spatially confined instances that inform our findings. First, a home studio session for a women’s pole dancing group. Second, an open, public cultural event arranged as a play (as both artistic production and a verb). Third, an embodiment workshop with a follow-up discussion. Our paper draws together the spheres of academia, art and activism, foregrounding the creativity of material and embodied interaction conceived of as rest and conversation. In turn, we find that rest goes beyond liberal conceptions of reparations and social justice, and instead calls attention to the root cause of structural violence in the USA while offering a way to negate it.

Key words: Rest, structural violence, anti-Black racism, creative expression

---

* reed@iss.nl

** jayasundara@iss.nl

*** slinderk123@gmail.com

Xander Creed;

International Institute of Social Studies (ISS) of Erasmus University Rotterdam

Dr. Shyamika Jayasundara-Smits;

Conflict and Peace Studies at the International Institute of Social Studies,
Erasmus University, Rotterdam

SLiNK love

odmor, ovde, sada: Odmor i otelotvoreni kreativni izraz za crne Amerikance protiv rasističkog direktnog i strukturnog nasilja u SAD

Za crne Amerikance, život u Sjedinjenim Američkim Državama i „američki san“ duboko su nasilni. Suočavanje s tim problemom u takozvanom „post-rasnom“ društvu mora uzeti u obzir nasilno nasleđe kolonizacije i ropstva, kao i oslobodilačke pokrete za građanska prava i abolicionizam. Da bismo razumeli složenost strukturnog nasilja, kao i odgovore na socijalnu pravdu u odnosu na njega, naš rad kombinuje uvide crnih feministkinja, feminističkih mirovnih naučnica i antirasističke „abyssal“ kritike iz studija o crncima. Na ovaj način, mi shvatamo SAD kao zemlju koja prolazi kroz dugotrajan rasni sukob, u kojem su strukturno i direktno nasilje istovremeno duboko ukorenjeni u različitim apstraktnim domenima društva kroz rasizam usmeren protiv crnaca, ali se takođe žive i osećaju kroz utelotvorene interakcije unutar svakodnevnog ritma. Dakle, osnovni uzrok nasilja u SAD jeste rasizam usmeren protiv crnaca temelj modernog sveta, koji direktno i strukturno cilja rasizovana crna tela.

Kako bismo srušili ovaj osnovni uzrok nasilja, oslonili smo se na difrakтивni umetnički pristup. Inspiraciju smo crpili iz rada Nap Ministry iz SAD, koju vodi pesnikinja i aktivistkinja Triša Hersi (Tricia Hersey), koja se zalaže za odmor kao sredstvo otpora i reparacija. Ističemo tri vremenski i prostorno ograničene instance koje informišu naše nalaze. Prva je kućna studijska sesija grupe žena koje se bave plesom na šipci. Druga je otvoreni, javni kulturni događaj organizovan kao predstava (i kao umetnički proizvod i kao glagol). Treća je radionica o utelovljenju, sa naknadnom diskusijom. Naš rad povezuje sfere akademije, umetnosti i aktivizma, stavljajući u prvi plan kreativnost materijalnih i utelotvorenih interakcija koje se shvataju kao odmor i razgovor. Zauzvrat, otkrivamo da odmor prevazilazi liberalne koncepcije reparacija i socijalne pravde, te umesto toga skreće pažnju na osnovni uzrok strukturnog nasilja u SAD, nudeći način da se ono negira.

Gljučne reči: odmor, strukturno nasilje, rasizam usmeren protiv crnaca, kreativni izraz

Aleksandar Đokić*

Faculty of Philosophy, University of Niš,
Department of Communicology and Journalism

Nemanja Krstić**

Faculty of Philosophy, University of Niš,
Department of Sociology

Femicide in Serbia: A case study of media reporting in 2024

Starting from the concept of gender regimes, which includes four domains (economy, politics, civil society and violence – Walby, 1997; 2020), we want to investigate whether gender inequalities are reproduced through media discourse. As patriarchy is one of the dominant matrices of gender practices in Serbia (Blagojević Hughes, 2012; Tomanović, 2012; Pešić, 2017; Krstić, 2018; Cvetinčanin Knežević, 2020), the question arises as to whether it is also present on a symbolic level in newspaper reporting on femicide.

The term femicide means the killing of women, ie. gender-based murder, committed against women, girls, and even female babies by men (Mršević, 2011). Official data indicate that femicide has been on the rise in the last few years (FemPlatz, 2024), and the media reports on it in a sensationalist and stereotypical manner to the greatest extent, which is also shown by a quantitative-qualitative analysis of the print media of the daily newspaper *Danas*, *Večernje novosti* and daily newspaper *Alo*. Despite the existence of the Serbian Code of Journalists, as well as guidelines for reporting on this topic, the media still do not respect the professional standards prescribed by leading associations and non-governmental organizations.

Key words: femicide, media, reporting on femicide, gender-based violence, violence against women

---

* djokicaleksandar30@gmail.com

** nemanja.krstic@filfak.ni.ac.rs

Aleksandar Đokić

Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu,
Departman za komunikologiju i novinarstvo

Nemanja Krstić

Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu,
Departman za sociologiju

Femicid u Srbiji: studija slučaja izveštavanja medija u 2024. godini

Polazeći od koncepta rodnih režima koji uključuje četiri domena (ekonomiju, politiku, civilno društvo i nasilje – Walby, 1997; 2020) želimo da istražimo da li se kroz medijski diskurs reprodukuju rodne nejednakosti. Kako je patrijarhat jedna od dominantnih matrica rodnih praksi u Srbiji (Blagojević Hjuson, 2012; Tomanović, 2012; Pešić, 2017; Krstić, 2018; Cvetinčanin Knežević, 2020) postavlja se pitanje da li je on prisutan i na simboličkom nivou u novinskom izveštavanju o femicidu.

Termin femicid označava ubijanje žena, to jest rodno zasnovano ubistvo počinjeno nad ženama, devojčkama, devojčicama, pa i bebama ženskog pola od strane osoba muškog pola (Mršević, 2011). Zvanični podaci ukazuju na to da je femicid u porastu u poslednjih nekoliko godina (FemPlatz, 2024), a o njemu mediji u najvećoj meri izveštavaju senzacionalistički i stereotipno, što pokazuje i kvantitativno-kvalitativna analiza štampanih medija dnevnog lista *Danas*, *Večernjih novosti* i dnevnog lista *Alo*. Uprkos tome što postoji Kodeks novinara Srbije, kao i smernice za izveštavanje o ovoj temi, mediji i dalje ne poštuju profesionalne standarde koji su propisani od strane vodećih udruženja i nevladinih organizacija.

Ključne reči: femicid, mediji, izveštavanje o femicidu, rodno zasnovano nasilje, nasilje prema ženama

Samir Forić*

Department of Sociology, Faculty of Political Sciences,
University of Sarajevo

Social Structure, Identity, and Violence: A Contribution to Structural Theorising in Sociology

Drawing from a contemporary structural theorising in sociology, based on Piotr Sztopmka's three-dimensional concept of social structure, the paper examines the relationship between the former and social identity and seeks to pinpoint structural conditions that give rise to use of violence and its legitimisation. Social structure is a singular phenomenon encompassing every facet of social organisation, social action and actors but can be understood as consisting of three analytical dimensions: ideal, normative and the opportunity-structure. While personal identity stems from the ideal, social identity stems from normative and opportunity-structure dimensions. In the process of one social identity becoming a dominant one, mechanisms of epistemic limitation and particularisation are at work, leading to greater degree of cohesion and stability but also to essentialisation of identity and to framing of basic dichotomy in oppositional terms where: *Us and Them* becomes *Us against Them* or *Us are better than Them*. Paper argues that these negative consequences created in the process of social construction of identity ('politics of collective identity') emerge from adverse conditions such as social change and conflict and aim to perpetuate them. In these conditions, violence becomes ingrained in the social structure but is primarily legitimised in its ideal dimension. Be it religion, social or political ideology, all worldviews, in these conditions, become exclusionary, confrontational and serve as a legitimisation base for violence, reflecting the need for stability in the zero-sum logic of *Self-preservation equals Other-annihilation*. Examples of these identity dynamics include fundamentalist accounts of religions and political ideologies as extremist and particularist worldviews. They frame violence in the categories of sacred, pride and honour, and deploy it without consideration thereby entrenching identity and perpetuating conditions of adversity. The paper concludes by reflecting on the impact these identity dynamics have on social structure in respect to its analytical dimensions.

Key words: social structure, identity dynamics, social identity, violence, legitimisation

---

* samir.foric@fpn.unsa.ba

Samir Forić

Odsjek za sociologiju, Fakultet političkih nauka,
Univerzitet u Sarajevu

Društvena struktura, identitet i nasilje: prilog strukturnom teorijskom promišljanju u sociologiji

Oslanjajući se na savremeno strukturno teorijsko promišljanje u sociologiji, zasnovano na trodimenzionalnom konceptu društvene strukture Piotra Sztompke, rad ispituje odnos između društvene strukture i društvenog identiteta i nastoji identificirati strukturne uslove koji dovode do upotrebe nasilja i njegove legitimacije. Društvena struktura je singularni fenomen koji obuhvata svaki aspekt društvene organizacije, društvenih akcija i aktera, ali se može shvatiti kao da se sastoji od tri analitičke dimenzije: idealne, normativne i dimenzije prilika. Dok lični identitet proizlazi iz idealne dimenzije, društveni identitet proizlazi iz normativne dimenzije i dimenzije prilika. U procesu kada jedan društveni identitet postane dominantan, mehanizmi epistemskog ograničenja i partikularizacije su na djelu, što vodi ka većem stepenu kohezije i stabilnosti, ali i do esencijalizacije identiteta i uokvirivanja osnovne dihotomije u opozicione pojmove gdje: *Mi i Oni* postaje *Mi protiv Njih* ili *Mi smo bolji od Njih*. U radu se tvrdi da ove negativne posljedice stvorene u procesu društvene konstrukcije identiteta („politike kolektivnog identiteta“) proizlaze iz nepovoljnih uslova kao što su društvene promjene i sukobi te imaju za cilj njihovo perpetuiranje. U tim uslovima, nasilje postaje ugrađeno u društvenu strukturu, ali se prvenstveno legitimira u svojoj idealnoj dimenziji. Bilo da se radi o religiji, društvenoj ili političkoj ideologiji, svi svjetonazori, u tim uslovima, postaju isključivi, konfrontacijski i služe kao baza za legitimiranje nasilja, odražavajući potrebu za stabilnošću u logici nulte sume gdje je *samo-očuvanje jednako uništenju Drugoga*. Primjeri ovih dinamika identiteta uključuju fundamentalistička tumačenja religija i političkih ideologija kao ekstremističkih i partikularističkih svjetonazora. Oni uokviruju nasilje u kategorijama svetog, ponosa i časti, i primjenjuju ga bez obzira čime učvršćuju identitet i perpetuiraju uslove nepovoljnosti. Rad zaključuje refleksijom o uticaju ovih dinamika identiteta na društvenu strukturu u odnosu na njene analitičke dimenzije.

Ključne riječi: društvena struktura, dinamika identiteta, društveni identitet, nasilje, legitimacija

Dragana D. Gagić*

Institute of Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy,
University of Belgrade

Education in the Function of Reproduction or the Elimination of Gender Discrimination?***

Education, its content and its practice are powerful instruments for reproducing gender relations, but at the same time they are also a key factor in changing the current gender regime, democratizing and modernizing society. Paradoxically, research, educational content and practice itself confirm the exact opposite – the educational system is a place where gender discrimination is renewed and reproduced. In the context of this study, gender discrimination refers to any statement or behavior based on stereotypes about the separate roles of boys and girls. The aim of this study was to investigate students' attitudes towards gender discrimination in the school context. The sample consisted of 118 first and fourth grade students from two high schools in the district of Mačva. The study was conducted from April to June 2021. For this study, a questionnaire was designed that contained seven vignettes describing situations of gender discrimination in the school context. At the time, students were expected to respond to questions about recognizing situations of gender discrimination and how to respond to them. The research results show that a large percentage of students recognize situations of gender discrimination in the school context. However, it is important to emphasize that the percentage that recognizes the situation of gender discrimination varies depending on the vignette. Students find it more difficult to recognize situations of gender discrimination that do not correspond to their experience and when the discriminating person is an adult. The significant findings of this research relate to the low percentage of students who would report situations of gender discrimination. In this regard, modern educational practices should primarily focus on narrowing the gender gap and freely shaping one's gender identity through free access to opportunities and the rejection of gender stereotypes. When we talk about system-level measures, it is important to promote and support measures to introduce gender-equitable policies at all levels of education in order to achieve gender equality and improve education.

Key words: gender discrimination, school context, education, students

---

* dragana.gagic@f.bg.ac.rs

*** The statement presents the results of a study conducted for the master's thesis entitled „Students' Attitudes Towards Gender Discrimination in Schools” at the Faculty of Philosophy of the University of Belgrade.

Dragana D. Gagić

Institut za pedagogiju i andragogiju, Filozofski fakultet,
Univerzitet u Beogradu

Obrazovanje u funkciji reprodukovanja ili eliminisanja rodne diskriminacije

Obrazovanje, njegovi sadržaji i prakse predstavljaju moćne instrumente za reprodukovanje rodnih odnosa, ali su istovremeno i ključni faktor promena aktuelnog rodnog režima, demokratizacije i modernizacije društva. Paradoksalno, istraživanja, obrazovni sadržaji, ali i sama praksa potvrđuju upravo suprotno – obrazovni sistem je mesto na kom se obnavlja i reprodukuje rodna diskriminacija. U kontekstu ovog istraživanja, pod rodnom diskriminacijom podrazumevamo svaku izjavu ili ponašanje zasnovano na stereotipima o odvojenim ulogama namenjenim dečacima i devojkama. Cilj istraživanja bio je sagledavanje odnosa učenika prema rodnoj diskriminaciji u školskom kontekstu. Uzorak je činilo 118 učenika prvog i četvrtog razreda dve srednje škole Mačvanskog okruga, a samo istraživanje sprovedeno je u periodu od aprila do juna 2021. godine. Za potrebe ovog istraživanja konstruisan je upitnik koji je sadržao sedam vinjeta koje su opisivale situacije rodne diskriminacije u školskom kontekstu. Tom prilikom, od učenika se očekivalo da odgovore na pitanja o prepoznavanju situacija rodne diskriminacije, kao i o načinima reagovanja. Rezultati istraživanja nam ukazuju da učenici u velikom procentu prepoznaju situacije rodne diskriminacije u školskom kontekstu. Međutim, važno je naglasiti da procenat prepoznavanja situacije rodne diskriminacije varira u zavisnosti od toga o kojoj se vinjeti radi. Učenici teže prepoznaju situacije rodne diskriminacije koje nisu bliske njihovom iskustvu i kada je lice koje vrši diskriminaciju odrasla osoba. Značajan nalaz ovog istraživanja odnosi se na nizak procenat učenika koji bi prijavio situacije rodne diskriminacije. U vezi sa tim, savremene obrazovne prakse bi pre svega trebalo usmeriti na smanjivanje rodnog jaza i na slobodno formiranje sopstvenog rodnog identiteta kroz slobodan pristup mogućnostima i odbacivanje rodnih stereotipa. Govoreći o merama na nivou sistema, važno je da se promovišu i podstiču mere koje se odnose na uvođenje rodno prilagođene politike u sve nivoe obrazovanja sa ciljem postizanja rodne ravnopravnosti i unapređivanja obrazovanja.

Gljučne reči: rodna diskriminacija, školski kontekst, učenici, obrazovanje

Jelena Marta Glišić Matović*

Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, University of Arts Belgrade,
Department for Management and Production in Theatre, Radio and Culture

From Pain to Power. Violence in Artistic Narratives**

Gender-based and sexual violence are issues that transcend racial/ethnic identity, socioeconomic class, sexual orientation, physical and mental abilities, and geographic location. Historically, patriarchal systems and institutions, such as the family, have positioned women as subordinate to men. This is reflected in artistic works covered in art history classes, which often depict violence against women, including rape, murder, and other forms of violence. At the same time, while the impressive formal qualities of these artworks are emphasised, the violent content and context are usually not the focus.

In this article, I will explore how the theme of violence against women runs as a thread through art history to the present day. I will begin with prominent examples of gendered and sexual violence representation in the history of art. I will then contrast these with examples of contemporary artworks created by female artists who use violence as a mode of expression or otherwise address gendered violence in their works.

From an interdisciplinary perspective, considering the fields of art history, artistic practices, sociology, and psychology of art, I aim to investigate the representation of violence against women in art as a fundamental social issue that raises ethical, aesthetic, and philosophical questions. I will also examine the role that art history has played in the past and can play in the future in raising awareness and empowering individuals regarding gender-based violence.

Key words: structural violence, art, gender, representation, female artists

---

* jelena.marta.glisic@gmail.com

** This article is part of the research for my doctoral art project planned for 2025 (Faculty of Fine Arts in Belgrade). The project, “I Asked For It: Violence in the Artistic Narratives of Female Artists”, will consist of an exhibition of my artworks and a dissertation that contextualises them.

Jelena Marta Glišić Matović

Fakultet dramskih umetnosti u Beogradu, Univerzitet umetnosti u Beogradu,
Katedra za menadžment i produkciju

Od bola do moći: Nasilje u umetničkim narativima

Rodno zasnovano i seksualno nasilje su pitanja koja prevazilaze rasni/etnički identitet, socioekonomski status, seksualnu orijentaciju, fizičke i mentalne sposobnosti, kao i geografski položaj. Istorijski, patrijarhalni sistemi i institucije, poput porodice, stavili su žene u podređeni položaj u odnosu na muškarce. To se odražava i u umetničkim delima obuhvaćenim časovima istorije umetnosti, koja često prikazuju nasilje protiv žena, uključujući silovanje, ubistvo i druge oblike nasilja. U isto vreme, dok su impresivne formalne osobine ovih umetničkih dela naglašene, nasilni sadržaj i kontekst obično nisu u fokusu.

U ovom članku ću istražiti kako se tema nasilja nad ženama provlači kao nit kroz istoriju umetnosti do danas. Počecu sa istaknutim primerima rodno zasnovanog i seksualnog nasilja u istoriji umetnosti. Zatim ću ih uporediti sa primerima savremenih umetničkih dela koje su stvorile umetnice koje koriste nasilje kao način izražavanja ili se na drugi način bave rodnim nasiljem u svojim delima.

Iz interdisciplinarnе perspektive, uzimajući u obzir oblast istorije umetnosti, umetničkih praksi, sociologije i psihologije umetnosti, želim da istražim reprezentaciju nasilja nad ženama u umetnosti kao osnovno društveno pitanje koje postavlja etička, estetska i filozofska pitanja. Takođe ću ispitati ulogu koju je istorija umetnosti imala u prošlosti i koju može imati u budućnosti u podizanju svesti i osnaživanju pojedinaca u vezi sa rodnо zasnovanim nasiljem.

Ovaj članak je deo istraživanja za moj doktorski umetnički projekat planiran za 2025. godinu (Fakultet likovnih umetnosti u Beogradu). Projekat, „Pitala sam za to: Nasilje u umetničkim narativima umetnica“, sastojace se od izložbe mojih umetničkih dela i disertacije koja ih kontekstualizuje.

Ključne reči: strukturno nasilje, umetnost, rod, reprezentacija, umetnice

Ivana Hadjievska *

Ivana Gegoska **

Faculty of Philosophy „Ss. Cyril and Methodius“, University in Skopje

Cancel Culture on Social Media

The focus of this paper is on the Cancel culture, identified as discursive violence through social media. Cancel culture, that has gradually gained in popularity over the past few years and is also closely related to online shaming, a practice of social control that has long been studied by Sociologists. Cancel culture, also called recall culture, exclusion culture, or removal culture, is a culture that uses consensus and majority influence in a society to change or eradicate what is considered harmful and unacceptable (Vogels et al., 2021). Online shaming is a form of public defamation and, as the name suggests, it occurs online, most often on social networks or social media platforms. The aim is to publicly expose the offender, reveal their identity, and make them feel ashamed, which damages their reputation and often denies them the right to privacy, and even the presumption of innocence. Evidently, social media is already integrated with smartphones, along with mobile websites and specially designed mobile applications to meet all of people's networking needs, which include messaging, sharing, networking, collaboration, so a big challenge for understanding the Cancel culture as a phenomenon is the juxtaposition of social norms against the enforcement of moral norms. Cancel culture may be well-intentioned to discourage bad behavior and reinforce shared norms and values, but sometimes moral norms seem to trump social norms when opt-out is at play on social media. Therefore, it seems that anyone can be cancelled, and sometimes just because they have an unpopular opinion that is not in line with the general public, and this phenomenon in itself is problematic. In addition to the theoretical elaboration of the problem, the empirical part of the analysis uses a primary data source, obtained through a survey, in which quantitative methodology is applied. The target group is the student population in the Republic of North Macedonia. The primary goal of the research is to analyze students' attitudes towards Cancel culture, specifically through how they recognize Cancel culture in social media and how they recognize Cancel culture in other spheres of social life, and the factors that leads to Cancel culture. Descriptive statistics of cross-contingency tables are used for data analysis.

Key words: cancel culture, social networks, structural violence, communication

---

* ivannahad@gmail.com

** ivana.gegoska@zf.ukim.edu.mk

Ivana Hadijevska

Ivana Gegoska

Filozofski fakultet „Sv. Ćiril i Metodije“, Univerzitet u Skoplju

Kultura otpisivanja na društvenim mrežama

Fokus ovog rada je na kulturi otkazivanja, identifikovanoj kao diskurzivno nasilje putem društvenih mreža. Kultura otkazivanja, koja je postepeno stekla veliku popularnost u poslednjih nekoliko godina, istovremeno je veoma povezana sa onlajn sramoćenjem, praksom socijalne kontrole koju sociolozi proučavaju već duže vreme. Kultura otkazivanja, koja se takođe naziva i kultura opoziva, kultura isključivanja ili kultura uklanjanja, jeste kultura koja koristi konsenzus i uticaj većine u jednom društvu kako bi se promenilo ili iskorenilo ono što se smatra štetnim i neprihvatljivim (Vogels et al., 2021). Onlajn sramoćenje je oblik javnog klevetanja i, kako samo ime sugeriše, dešava se onlajn, najčešće na društvenim mrežama ili platformama društvenih medija. Cilj je javno otkriti prestupnika, razotkriti njegov identitet i naterati ga da se oseća posramljeno, što šteti njegovoj reputaciji i često mu negira pravo na privatnost, pa čak i pretpostavku nevinosti. Evidentno je da su društveni mediji već integrisani sa pametnim telefonima, zajedno sa mobilnim veb-lokacijama i specijalno dizajniranim mobilnim aplikacijama kako bi zadovoljili sve mrežne potrebe ljudi, koje uključuju slanje poruka, deljenje sadržaja, umrežavanje i saradnju. Stoga veliki izazov za razumevanju kulture otkazivanja kao fenomena predstavlja spoj društvenih normi protiv sprovođenja moralnih normi. Kultura otkazivanja možda dobronamerno teži da odbaci loše ponašanje i osnaži zajedničke norme i vrednosti, ali ponekad moralne norme nadmašuju društvene norme kada je otkazivanje u igri na društvenim medijima. Zbog toga se čini da svako može biti „otkazan“, a ponekad samo zato što ima nepopularno mišljenje koje nije u skladu sa širim javnim mnjenjem, a ova pojava sama po sebi predstavlja problem. Pored teorijske elaboracije problema, empirijski deo analize koristi primarne podatke dobijene putem ankete, pri čemu se primenjuje kvantitativna metodologija. Ciljna grupa je studentska populacija u Republici Severnoj Makedoniji. Primarni cilj istraživanja je analiza stavova studenata o kulturi otkazivanja, i to preko načina prepoznavanja kulture otkazivanja u društvenim medijima, prepoznavanja kulture otkazivanja u ostalim društvenim sferama života i faktora koji dovode do kulture otkazivanja. Za analizu podataka koristi se deskriptivna statistika i ukrštene tabele kontingencije.

Ključne reči: kultura otkazivanja, društvene mreže, strukturno nasilje, komunikacija

Jana Kujundzic*

Lecturer in Criminology and Sociology, Northumbria University

Vanja Petrovic**

University of Belgrade – Faculty of Political Science

Towards Abolition Feminism in Praxis: The Case of the Novi Sad Feminist Abolition Summer School

This paper will present alternative frameworks and practices of transnational solidarity on the example of an abolition feminism summer school held in Novi Sad, Serbia, in 2024. The school came together as a response to the local carceral feminisms, which are disengaged from critiques of the criminal punishment system and repressive state policies. Drawing upon the works of abolition feminist thinkers, activists and researchers (Kim, 2020; Phipps, 2020; Verges, 2020; Srinivasan, 2021; Davis *et al.*, 2022) we wanted to apply this opposition to criminalisation and policing in the Former Yugoslav region. This approach has not yet been applied to our local context on a more systematic level and this is what we wanted to investigate through the summer school – how we can deal with violence, nationalism, racism, war and other related problems in our society through the application of the principles of radical feminist concerns and theoretical and practical insights of abolitionist activists.

Through this anecdotal description of a single event, we want to add a theoretical and methodological contribution to reimagining safety in the region and dealing with structural violence without violent state institutions.

The Novi Sad school came together as a result of activists recognizing a need to organize across borders from a position of radical otherness in their individual local contexts as a way of campaigning for change in their immediate surroundings. A non-hierarchical structure and ideological consensus comprised the alternative framework for organizing the summer school. The learning environment was used to build transnational solidarity networks to challenge the local context, which is deeply invested in carceral logic. Carceral logic is informed by attachment to punishment delivered by punitive state institutions. We challenged this during summer school by questioning the knowledge-production process and building theory through practice.

Key words: Abolition feminism, violent state institutions, transnational solidari

---

* jana.kujundzic@northumbria.ac.uk

** petrovic.vanja1@gmail.com

Jana Kujundžić

Univerzitet Nortambrija

Vanja Petrović

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka

Ka abolicionističkom feminizmu u praksi: slučaj letnje škole feminističkog abolicionizma u Novom Sadu

Ovaj rad će predstaviti alternativne okvire i prakse transnacionalne solidarnosti na primeru letnje škole abolicionističkog feminizma održane u Novom Sadu, Srbija, 2024. godine. Škola je organizovana kao odgovor na lokalni zatvorski feminizam, koji je distanciran od kritike sistema krivičnog kažnjavanja i represivnih državnih politika. Oslanjajući se na radove abolicionističkih feminističkih mislilaca, aktivista i istraživača (Kim, 2020; Phipps, 2020; Verges, 2020; Srinivasan, 2021; Davis i dr., 2022), želeli smo da primenimo ovu opoziciju prema kriminalizaciji i policijskoj represiji u regionu bivše Jugoslavije. Ovaj pristup još uvek nije sistematično primenjen u našem lokalnom kontekstu, i to smo želeli da istražimo kroz letnju školu – kako možemo da se nosimo sa nasiljem, nacionalizmom, rasizmom, ratom i drugim srodnim problemima u našem društvu primenom principa radikalnih feminističkih stavova i teorijskih i praktičnih uvida abolicionističkih aktivista.

Kroz ovu anegdotsku deskripciju jednog događaja, želimo da pružimo teorijski i metodološki doprinos ponovnom osmišljavanju bezbednosti u regionu i rešavanju strukturnog nasilja bez nasilnih državnih institucija.

Letnja škola u Novom Sadu je nastala kao rezultat prepoznavanja potrebe aktivista da se organizuju preko granica iz pozicije radikalne različitosti u svojim pojedinačnim lokalnim kontekstima, kao način kampanje za promene u njihovim neposrednim sredinama. Nehijerarhijska struktura i ideološki konsenzus činili su alternativni okvir za organizaciju letnje škole. Učioničko okruženje je korišćeno za izgradnju mreža transnacionalne solidarnosti kako bi se suprotstavilo lokalnom kontekstu, koji je duboko ukorenjen u logiku zatvorskog sistema. Logika zatvorskog sistema se zasniva na vezanosti za kazne koje sprovode represivne državne institucije. To smo osporavali tokom letnje škole, preispitujući proces proizvodnje znanja i izgradnju teorije kroz praksu.

Ključne reči: abolicionistički feminizam, nasilne državne institucije, transnacionalna solidarnost

Ružica Ljubičić*

TPO Foundation, Sarajevo

Feminist Critique of Media Representations of Israeli Female Soldiers: Emancipation or Zionist Agenda?

This paper investigates the intersection of feminism and women's military service in Israel, with a particular focus on how media representations shape perceptions of women's emancipation within the Israel Defense Forces (IDF). Although military service is compulsory for women under the *Military Service Law*, their conditions and status diverge significantly from those of their male counterparts, presenting a paradox within feminist discourse. Despite conscription for both genders, women in the IDF do not attain the same status as men, and this disparity extends into their civilian lives following their service (Levin, 2011). This study draws on feminist analysis (Segal 2008, Enloe 2014, Cockburn 2007, Greenburg 2024) how militaristic policies can undermine security, societal stability, gender justice, and human rights. Feminists have argued that women's integration into the military often reinforces gender essentialisms rather than achieving true emancipation, as women are frequently relegated to roles of emotional support and intelligence gathering. Feminist anti-militaristic and anti-war ethics demand a nuanced examination of women's roles in the military, especially in cases of invasion and occupation, and where women commit violence against other women.

This study analyzes Israeli media portrayals of IDF female soldiers through news articles, social media, and official military publications. It addresses key questions: To what extent are IDF female soldiers portrayed as empowered? How does feminist criticism engage with instances where Israeli female soldiers perpetrate violence against Palestinian women? What impact do these portrayals have on the perceptions of young women in Israel? Can aspirations to military roles among young women challenge the feminist movement? How do these issues influence feminist narratives about women's rights and the broader perception of women in Israel?

Key words: feminist critique, Zionism, media, social media, female soldiers, emancipation, militarism, patriarchy, occupation regimes

---

* ruza.ljub@gmail.com; koordinator@tpo.org

Ružica Ljubičić

TPO fondacija, Sarajevo

Feministička kritika medijskog prikaza izraelskih žena vojnika – emancipacija ili cionistička agenda?

Ovaj rad istražuje ukrštanje feminizma sa obavljanjem vojne službe žena u Izraelu, sa posebnim osvrtom na to kako medijske reprezentacije oblikuju viđenje emancipacije žena unutar Izraelskih odbrambenih snaga (IDF). Iako postoji vojna obaveza za žene prema Zakonu o vojnoj službi, okolnosti u kojima se nalaze žene i njihov status značajno se razlikuju od onih njihovih muških kolega, što predstavlja paradoks unutar feminističkog diskursa. Uprkos obaveznom služenju vojnog roka za oba pola, žene u IDF-u ne ostvaruju isti status kao muškarci, a ova razlika se proteže i na njihov civilni život nakon završetka vojne službe (Levin, 2011). Ova studija se oslanja na feminističku analizu (Segal 2008, Enloe 2014, Cockburn 2007, Greenburg 2024) o tome kako militarističke politike mogu potkopati bezbednost, društvenu stabilnost, rodnu pravdu i ljudska prava. Feministkinje tvrde da integracija žena u vojsku često pojačava rodne esencijalizme umesto da doprinosi pravoj emancipaciji, budući da su ženama često dodeljene uloge pružanja emocionalne podrške i prikupljanja obaveštajnih informacija. Feministička antimilitaristička i antiratna etika zahteva nijansirano ispitivanje uloga žena u vojsci, posebno u slučajevima invazije i okupacije, i kada žene vrše nasilje nad drugim ženama.

Ova studija analizira predstavljanje vojnkinja IDF-a u izraelskim medijima kroz vesti, društvene mreže i zvanične vojne publikacije. Pitanja koja se postavljaju su: U kojoj meri su žene vojnici pripadnice IDF-a prikazane kao osnažene? Kako feministička kritika reaguje na slučajeve kada izraelske žene vojnici vrše nasilje nad palestinskim ženama? Kakav uticaj imaju ovi prikazi na percepcije mladih žena u Izraelu? Da li aspiracije ka vojnim ulogama među mladim ženama mogu predstavljati izazov za feministički pokret? Kako ovi problemi utiču na feminističke narative o pravima žena i širu percepciju žena u Izraelu?

Ključne riječi: feministička kritika, cionizam, mediji, društvene mreže, žene vojnici, emancipacija, militarizam, patrijarhat, režimi okupacije

Andelka Mirkov*

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Institute for Sociological Research

Mechanisms of Structural Violence in Neoliberal Urban Renewal**

Structural violence occurs in different spheres of social life. Urban renewal in the context of neoliberal capitalism is fertile ground for this type of action, especially when it comes to projects that have no legitimacy, for which the consensus of all actors cannot be ensured and in which the public interest is not clearly established. There are three main mechanisms by which structural violence manifests itself in neoliberal urban renewal. In the beginning, the so-called slow violence is at work, which implies the multi-year abandonment of an urban space in an attractive location with the aim of increasing its profitable potential. Then there is spectacular violence because it is necessary to attract the attention of the public in a scandalous way in order to make a turning point in the development of the given area by introducing investor urbanism. Along with these two processes, regulatory violence can take place, the goal of which is to justify all activities in a given area by adopting legal acts, despite the reaction of the public. Structural violence in neoliberal urban renewal comes to the fore especially in countries that are just introducing neoliberal principles into urban policy and which do not have a long tradition of participatory democracy. In Serbia, all the mentioned mechanisms of structural violence in neoliberal urban renewal are clearly outlined in the process of building “Belgrade Waterfront”. The banks of the Sava were neglected for decades to such an extent that today it represents an ecologically devastated area with numerous infrastructural deficiencies. For the purposes of the “Belgrade Waterfront” construction project, the *lex specialis* was adopted, which determined the public interest and approved the construction of a business-residential complex, regardless of experts’ objections and citizens’ dissatisfaction. In the end, a large number of buildings in Savamala were demolished under unclear circumstances in order to speed up the implementation of the project on the ground.

Key words: structural violence, urban renewal, neoliberal urban policy, investor urbanism

---

* andelkam@yahoo.com

** The realisation of this research was financially supported by the Ministry of Science, Technological Development and Innovation of the Republic of Serbia as part of the funding of the scientific research at the University of Belgrade – Faculty of Philosophy (contract number 451-03-66/2024-03/200163).

Andelka Mirkov

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, Institut za sociološka istraživanja

Mehanizmi strukturnog nasilja u neoliberalnoj urbanoj obnovi*

Strukturno nasilje se dešava u različitim sferama društvenog života. Urbana obnova u kontekstu neoliberalnog kapitalizma je plodno tlo za ovu vrstu delovanja, pogotovo kad su u pitanju projekti koji nemaju legitimitet, za koje se ne može obezbediti konsenzus svih aktera i u kojima nije jasno utvrđen javni interes. Tri su glavna mehanizma kojima se strukturno nasilje ispoljava u neoliberalnoj urbanoj obnovi. U početku je na delu takozvano sporo nasilje, koje podrazumeva višegodišnje zapuštanje nekog urbanog prostora na atraktivnoj lokaciji sa ciljem da se poveća njegov profitabilni potencijal. Zatim dolazi do spektakularnog nasilja jer je potrebno da se na skandalozan način privuče pažnja javnosti kako bi se napravila prekretnica u razvoju datog područja uvođenjem investitorskog urbanizma. Uporedo sa ova dva procesa može se odvijati regulativno nasilje, čiji je cilj da se usvajanjem pravnih akata opravdaju sve aktivnosti u datom području uprkos reagovanju javnosti. Strukturno nasilje u neoliberalnoj urbanoj obnovi naročito dolazi do izražaja u zemljama koje tek uvode neoliberalne principe u urbanu politiku, a koje nemaju dugu tradiciju participativne demokratije. U Srbiji se svi navedeni mehanizmi strukturnog nasilja u neoliberalnoj urbanoj obnovi jasno ocrtavaju u procesu izgradnje „Beograda na vodi”. Savsko priobalje je decenijama bilo zapušteno do te mere da danas predstavlja ekološki devastirano područje sa brojnim infrastrukturnim nedostacima. Za potrebe projekta izgradnje „Beograda na vodi” usvojen je *lex specialis* kojim je utvrđen javni interes i odobrena izgradnja poslovno-stambenog kompleksa, bez obzira na primedbe stručnjaka i nezadovoljstvo građana. Na kraju je veći broj objekata u Savamali srušen pod nerazjašnjenim okolnostima kako bi se ubrzala realizacija projekta na terenu.

Gljučne reči: strukturno nasilje, urbana obnova, neoliberalna urbana politika, investitorski urbanizam

---

* Realizaciju ovog istraživanja finansijski je podržalo Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije u sklopu finansiranja naučnoistraživačkog rada na Univerzitetu u Beogradu – Filozofskom fakultetu (broj ugovora 451-03-66/2024-03/200163).

Zorica Mršević*

Institute of Social Sciences, Belgrade

Gender-Based Violence as a Basis for Acquiring Refugee Status – Serbia and EU Standards

The text identifies the discriminated position of women as asylum seekers in the context of international law, which for decades stereotypically recognizes as a typical, male asylum seeker who comes from the area of current armed conflicts. This leads to difficulties in recognizing women who are in danger due to structural, gender-based violence.

It is analysed how women victims of structural violence fit into the provisions of international public law when they have to prove that they were threatened with serious human rights violations or serious physical injuries in their country of origin. The criteria of the mandated authorities for deciding on an asylum request are whether the asylum seeker's story is consistent and credible, whether there is evidence to support the asylum seeker's claims, as well as what is the real situation of the existence of structural gender-based violence in the asylum seeker's country of origin, whether there are records of systemic unsanctioned violations of women's human rights, as well as their "justification" by culture and tradition.

It is concluded that the international legal framework contains gender-based violence that can seriously endanger the life and bodily integrity of women, but many countries do not recognize it in their practices of granting asylum. That is why the European Union set standards in directives of 2011. and 2013. aiming that gender-based violence, including rape, sexual violence, domestic violence, female genital mutilation and forced marriage, can be recognized as forms of relevant illegal persecution. Although the Law on Asylum and Temporary Protection of Serbia (2018) also includes sexual and gender-based violence as acts of persecution, in practice women's right to refugee status and refuge in Serbia is rarely realized on that basis.

Key words: women asylum seekers, gender based violence, structural violence, cultural and traditional "justification", EU standars on gendr based violence, Law on Asylum and Temporary Protection of Serbia

---

* PhD in legal sciences, retired principal research fellow of the in Belgrade, zorica.mrsevic@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1968-9699>

Zorica Mršević*

Institut društvenih nauka, Beograd

Rodno zasnovano nasilje kao osnov za sticanje izbegličkog statusa – Srbija i standardi EU

U tekstu se identifikuje diskriminirani položaj žena kao tražiteljki azila u kontekstu međunarodnog prava, koje decenijama stereotipno prepoznaje kao tipičnog tražioca azila muškarca, koji dolazi sa područja aktuelnih oružanih sukoba. To dovodi do poteškoća u prepoznavanju žena koje su u opasnosti zbog strukturnog rodno zasnovanog nasilja.

Analizira se kako se žene žrtve strukturnog nasilja uklapaju u odredbe međunarodnog javnog prava kada moraju da dokažu da im je u zemlji porekla pretilo ozbiljno kršenje ljudskih prava ili teške telesne povrede. Kriterijumi nadležnih organa za odlučivanje o zahtevu za azil su da li je priča tražiteljki azila konzistentna i verodostojna, da li postoje dokazi koji potkrepljuju tvrdnje tražiteljki azila, kao i kakva je stvarna situacija postojanja strukturnih rodno zasnovanih nasilja u zemlji porekla tražiteljki azila, da li postoje evidencije o sistemskim kršenjima ženskih ljudskih prava, kao i njihovo „opravdanje“ kulturom i tradicijom.

Zaključuje se da međunarodni pravni okvir sadrži rodno zasnovano nasilje koje može ozbiljno da ugrozi život i telesni integritet žena, ali ga mnoge zemlje ne prepoznaju u svojim praksama odobravanja azila. Zbog toga je Evropska unija postavila standarde u direktivama iz 2011. i 2013. godine sa ciljem da se rodno zasnovano nasilje, uključujući silovanje, seksualno nasilje, nasilje u porodici, sakaćenje ženskih genitalija i prisilni brak mogu prepoznati kao oblici pravno relevantnog progona. Iako Zakon o azilu i privremenoj zaštiti Srbije (2018) takođe uključuje seksualno i rodno zasnovano nasilje kao akte progona, u praksi se pravo žena na izbeglički status i utočište u Srbiji retko ostvaruje po tom osnovu.

Ključne reči: žene tražiteljke azila, rodno zasnovano nasilje, strukturno nasilje, kulturno i tradicionalno „opravdanje“, standardi EU o rodno zasnovanom nasilju, Zakon o azilu i privremenoj zaštiti Srbije

---

* Doktor pravnih nauka, penzionisana naučna savetnica Instituta društvenih nauka u Beogradu zorica.mrsevic@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1968-9699>

Nevena Novaković*

Institute of Social Sciences, Belgrade

Neglecting Objects of Cultural and Historical Importance as a Form of Structural Violence against the Cultural Memory

We are witnesses to the long-standing systemic structural neglect of objects of cultural and historical importance by the authorities in Serbia. The most recent example, the sale of the former Military General Staff building, which was bombed in 1999, to the company “Affinity Global Development,” is not only an illustrative case of neglect and destruction of cultural heritage but also of the revision of collective memory. The situation with the Military General Staff building is exceptional because it triggered not only a public reaction but also the resignation of director of the Republic Institute for the Protection of Monuments. Every tangible cultural asset is also a form of cultural communication (Daniel Miller, Edmund Leach), more precisely, a cultural representation of a society. This paper aims to show the consequences of neglecting cultural objects on society as a whole. Violence, as the dominant form of communication in Serbian political system, has spread in a capillary and (in)visible manner throughout all structures of power, making it not only personal and class-based but also cultural. At this point, one can talk about a particular type of conformism and even a form of cultural autochauvinism, caused by attempts to cater to external political, but primarily economic interests.

The topic of structural violence against cultural property, or in Bourdieusian terms, violence and influence of the political field on the cultural field, is of exceptional sociological significance for the local context, as it illustrates dominant geopolitical influences, contextualizes the destruction of history, or “everything that came before,” providing a space for the installation of the policy of “after us, the flood.” In this paper, I will use interviews conducted with cultural workers: in museums, archives, and institutes, with a particular emphasis on the Society of Conservators, which has specifically spoken out on the aforementioned issue. This will depict not only the local context but also universal political mechanisms of totalitarian regimes that impose pressure on culture, history, and memory, and will also define the obstacles that prevent individuals in the structure from acting.

Key words: cultural memory, objects of cultural and historical importance, Serbia, Military General Staff building, systemic neglect of culture, violence against cultural tangible heritage

---

* nevenanovakovic97@gmail.com, nnovakovic@idn.org.rs

Nevena Novaković

Institut društvenih nauka, Beograd

Zanemarivanje objekata od kulturnog i istorijskog značaja kao vid strukturnog nasilja nad kulturom sećanja

Svedoci smo dugogodišnjeg sistemskog strukturnog zanemarivanja objekata od kulturnog i istorijskog značaja od strane vlasti u Srbiji. Najskoriji primer prodaje bivše zgrade Generalštaba, koja je bombardovana 1999, kompaniji „Affinity Global Development”, samo je jedan ilustrativan primer ne samo zanemarivanja, uništavanja kulturnog nasleđa već i redigovanja kulture sećanja. Situacija sa zgradom Generalštaba izuzetna je budući da je izazvala ne samo reakciju javnosti već i ostavku direktorke Republičkog zavoda za zaštitu spomenika. Svaki objekat materijalne kulture ujedno je i vid kulturne komunikacije (Danijel Miler, Edmund Lič), preciznije kulturne reprezentacije jednog društva. Ovim radom želela bih da prikazem posledice zanemarivanja kulturnih dobara po društvo u celini. Nasilje, kao dominantni oblik komunikacije političkog sistema u Srbiji, kapilarno i (ne)primetno se raširilo u sve strukture vlasti, pa tako ono nije samo lično, klasno, već i kulturno. Na tom mestu može se govoriti o posebnoj vrsti konformizma i čak jednoj vrsti kulturnog autošovinizma, koji je izazvan pokušajima da se udovolji spoljnim političkim, ali prevashodno ekonomskim interesima.

Tema strukturnog nasilja nad kulturnim dobrima, burdijeovski rečeno nasilja i uticaja političkog polja nad kulturnim poljem, tema je od izuzetnog sociološkog značaja za lokalni kontekst jer se na taj način ilustruju dominantni geopolitički uticaji, kontekstualizuje uništavanje istorije, odnosno „svega onoga pre“, obezbeđujući proctor za ustoličavanje politike „posle nas potop“. U ovom radu koristila bih se intervjuima obavljenim sa radnicima u kulturi: u muzejima, arhivima, zavodima, a poseban naglasak bio bi stavljen na Društvo konzervatora, koje se gorenavedenim povodom posebno oglašavalo. Na taj način biće oslikan ne samo lokalni kontekst već i univerzalni politički mehanizmi totalitarnih režima kojima se vrši prisila na kulturu, istoriju i sećanje, a pored toga definisaće se prepreke koje sprečavaju pojedinca u strukturi da deluje.

Ključne reči: kultura sećanja, objekti kulturnog i istorijskog značaja, Srbija, zgrada Generalštaba, sistemsko zanemarivanje kulture, nasilje nad kulturnim dobrima

Mirjana Radetić Paić*

Faculty of Educational Sciences,
Jurja Dobrila University of Pula, Croatia

Peer Pressure: Differences in Certain Characteristics of Conformity among Students Regarding Age

Based on the previous results of research on the weaker resilience of adolescents to peer pressure in contrast to adults, and the role of such pressure as a primary contextual factor that contributes to the increased tendency of young people to make risky decisions, the aim of this research is to investigate the differences in certain characteristics of conformity due to peer pressure regarding the age of the students. The sample of examinees consists of 440 students of Teacher Training Faculties in Croatia, divided by age into three groups. In data processing, along with the calculation of basic statistical parameters, the Kolmogorov-Smirnov test, MANOVA, T-test and discriminant analysis were used. Considering that the discriminant analysis was carried out on three groups of respondents, two discriminant functions were obtained, of which only the first one is statistically significant and discriminates the observed groups of respondents. The differences between the groups show that examinees between the ages of 18 and 22 show statistically significantly more conformist behaviour conditioned by peer pressure, in contrast to students over 26 years of age. For younger students, it is important to be similar to the social group they belong to in order to feel good, they would engage in risky behaviour if their friends demand it, if they find themselves in a situation where everyone consumes alcohol, against their own will, they will do that to fit in, have fun and relax, and they bet or gamble because their friends do it, too. The scientific contribution of the manuscript is manifested in the observation of differences in the specific characteristics of conformity due to susceptibility to peer pressure with regard to the age of the students, and the findings thus obtained can be considered in terms of both theoretical and practical implications.

Key words: conformity, risk factors, students, peer pressure

---

* miradet@unipu.hr

Mirjana Radetić Paić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti,
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Hrvatska

Vršnjački pritisak: razlike u pojedinim karakteristikama konformizma među studentima s obzirom na dob

Temeljem dosadašnjih rezultata istraživanja o manjoj otpornosti adolescenata na vršnjački pritisak za razliku od odraslih i ulozi takvog pritiska kao primarnog kontekstualnog faktora koji doprinosi povećanoj sklonosti mladih da donose rizične odluke postavljen je cilj ovog istraživanja kojim se želi istražiti razlike u pojedinim karakteristikama konformizma uslijed vršnjačkog pritiska obzirom na dob studenata. Uzorak ispitanika čini 440 studenata učiteljskih fakulteta u Hrvatskoj podijeljenih prema dobi u tri grupe. U obradi podataka, uz izračunavanje osnovnih statističkih parametara, korišteni su Kolmogorov–Smirnov test, MANOVA, T-test i diskriminacijska analiza. Obzirom na to da je provedena diskriminacijska analiza na tri grupe ispitanika dobivene su dvije diskriminacijske funkcije od kojih je samo prva statistički značajna i diskriminira promatrane grupe ispitanika. Razlike između grupa su vidljive na način da ispitanici u dobi od 18. do 22. godine života statistički značajno iskazuju više konformističkih ponašanja uvjetovanih vršnjačkim pritiskom za razliku od studenata starijih od 26 godina života. Mlađim studentima je važno biti sličan društvu u kojem se kreću da bi se dobro osjećali, upustili bi se u rizična ponašanja ako to njihovo društvo traži, ako se nađu u situaciji da svi konzumiraju alkohol, suprotno vlastitim željama, konzumirat će ga i oni kako bi se uklopili, zabavili i opustili te se klade, odnosno kockaju jer to rade i njihovi prijatelji. Znanstveni doprinos rada očituje se u sagledavanju razlika u specifičnim karakteristikama konformizma uslijed podložnosti vršnjačkom pritisku obzirom na dob studenata te se tako dobiveni nalazi mogu razmatrati u smislu teorijskih, ali i praktičnih implikacija.

Ključne riječi: konformizam, rizični čimbenici, studenti, vršnjački pritisak

Jelena Riznić*

Institute of Social Sciences, Belgrade

Isidora Stakić**

UiT Arctic University of Norway

The Language of War and Destruction: Analyzing Serbian Media Coverage of Israeli Aggression on Palestine

Israel's occupation of Palestinian territories has been a major point of division in the international community since 1948. The latest phase of bombings in the Gaza Strip has led to unprecedented destruction and casualties. According to UNRWA, between October 2023 and September 2024, more than 41,000 people were killed, including over 16,000 children, and more than 96,000 were wounded in attacks on shelters, hospitals, and schools. The humanitarian crisis has been exacerbated by systematic obstructions to aid deliveries, with only 8% of the required shelter supplies reaching Gaza (UNRWA, 2024). Media coverage plays a crucial role in documenting this destruction and alleged war crimes, emphasizing the importance of reliable information to understand the far-reaching consequences of these events beyond Gaza and the West Bank. This paper aims to analyze the media representation of Israeli aggression against Palestine across four domestic media outlets: N1, Nova.rs, RTS, and Kurir. The analysis covers key events since Hamas' initial attack on October 7, including the Gaza Strip invasion, the first ceasefire, Israel's attacks on Yemen and the Iranian consulate in Syria, Iran's response, the Israeli offensive on Rafah, the termination of US funding for UNRWA, South Africa's genocide lawsuit against Israel at the International Court of Justice, the International Criminal Court's arrest warrant for Israeli Prime Minister Netanyahu, Defense Minister Yoav Galant, and Chief of the General Staff Herzl Halevi, as well as the ICJ's Advisory Opinion on the legal consequences of Israel's actions in occupied Palestinian territories. Using content analysis, the study examines how these media outlets report on the conflict, revealing differences in their portrayal of events and the extent to which they align with international perspectives. The theoretical framework is based on framing theory (Entman, 1993) and settler colonialism theory (Wolfe, 2006). This research aims to highlight potential biases, hidden narratives, and interpretations that shape public understanding of this complex geopolitical situation and humanitarian disaster.

Key words: Israel, Palestine, occupation, war, media coverage

---

* jelena.riznic@hotmail.com

** isidora.stakic@gmail.com

Jelena Riznić

Institut društvenih nauka

Isidora Stakić

UiT Arktički univerzitet Norveške

Jezik rata i razaranja: analiza medijskog izveštavanja o izraelskoj agresiji na Palestinu u Srbiji

Izraelska okupacija palestinske oblasti predstavlja jednu od tačaka koje dele međunarodnu zajednicu od 1948. godine do danas. Nova faza izraelskog bombardovanja pojasa Gaze dovela je do neviđenih uništenja i žrtava: prema podacima UNRWA, između oktobra 2023. i septembra 2024. godine, više od 41.000 ljudi je poginulo, uključujući preko 16.000 dece, a više od 96.000 ljudi je ranjeno u bombardovanjima skloništa, bolnica, škola. Humanitarnu krizu dodatno podstiče sistematsko onemogućavanje dostavljanja humanitarne pomoći, sa samo 8% potrebnih sredstava za skloništa koja stižu u Gazu (UNRWA, 2024). Medijsko izveštavanje igra ključnu ulogu u dokumentovanju neviđenog razaranja i ratnih zločina, naglašavajući važnost pouzdanih informacija za razumevanje dalekosežnih posledica ovih događaja, ne samo u Gazi i na Zapadnoj obali. Ovaj rad ima za cilj da analizira medijsku reprezentaciju izraelske agresije na Palestinu kroz četiri domaća medijska portala: N1, Nova.rs, RTS i Kurir. Analiza će obuhvatiti predstavljanje ključnih događaja od inicijalnog napada Hamasa 7. oktobra nadalje – invazija na pojas Gaze, prvo primirje, izraelski napad na Jemen, napad Izraela na iranski konzulat u Siriji i odgovor Irana, izraelska ofanziva na Rafu, ukidanje finansiranja UNRWA u SAD, južnoafrička tužba protiv Izraela za genocid na Međunarodnom sudu pravde, izdavanje poternice od strane Međunarodnog krivičnog suda za hapšenje izraelskog premijera Netanjahua, ministra odbrane Joava Galanta i načelnika izraelskog generalštaba Herzi Halevija i Savetodavno mišljenje Međunarodnog suda pravde o pravnim posledicama delovanja Izraela na okupiranoj palestinskoj teritoriji. Korišćenjem metode analize sadržaja, istraživanje će ispitati oblike izveštavanja o sukobu, otkrivajući kako različiti mediji prikazuju ove događaje i u kojoj meri se usklađuju sa međunarodnim perspektivama. Teorijski okvir će činiti teorija uokviravanja (Entman, 1993) i teorija naseljeničkog kolonijalizma (Wolfe, 2006). Istraživanje će ukazati na potencijalnu pristrasnost, skrivene narative i značenja koja mogu oblikovati razumevanje složene geopolitičke situacije i humanitarne katastrofe.

Ključne reči: Izrael, Palestina, okupacija, rat, medijsko izveštavanje

Nada M. Sekulić*

University of Belgrade, Faculty of Philosophy

The Role and Impact of Serbia in International Arms Trade

Serbia, along with 115 other United Nations members, is a signatory to the Arms Trade Treaty. However, today this treaty is often disregarded, and grey areas in the arms trade have become the norm rather than the exception. Although the arms trade process is highly non-transparent, it is clear that it has globally a distinctly exploitative nature, where the world's most powerful nations and corporations are the biggest profiteers, while poor countries, often in a semi-colonial status, pay for their share not only with money but primarily with blood. The arms trade is virtually free of any moral constraints, and Serbia not only sells arms to everyone but simultaneously serves as a grey zone for arms transfers to conflict zones, facilitating the flow of weapons with little regard for international regulations or ethical considerations. The text analyzes Serbia's involvement in corruption and the grey areas of arms transfers today, as well as the structure and distribution of the military budget within Serbia's national budget, and how Serbia contributes to the global spread of violence.

Key words: international arms trade, corruption, international role of Serbia, conflict zones

---

* nada.m.sekulic@gmail.com

Nada M. Sekulić

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

Uloga i udeo Srbije u međunarodnoj trgovini oružjem

Srbija, zajedno sa 115 drugih članica Ujedinjenih nacija, potpisnica je Ugovora o trgovini oružjem. Međutim, danas se ovaj ugovor često prenebregava, a sive zone u trgovini oružjem postale su norma, a ne izuzetak. Iako je proces trgovine oružjem izuzetno netransparentan, jasno je da on globalno ima naglašeno eksploatatorski karakter, gde su najmoćnije nacije i korporacije najveći profiteri, dok siromašne zemlje, često u polukolonijalnom statusu, plaćaju svoj udeo ne samo novcem već prvenstveno krvlju. Trgovina oružjem praktično je oslobođena bilo kakvih moralnih ograničenja, a Srbija ne samo da prodaje oružje svima već istovremeno služi kao siva zona za transfer oružja u ratna žarišta, olakšavajući protok oružja uz malo obzira prema međunarodnim regulativama ili etičkim razlozima. Tekst analizira ulogu Srbije u korupciji i sive zone transfera oružja danas, kao i strukturu i raspodelu vojnog budžeta unutar nacionalnog budžeta Srbije, te kako Srbija time doprinosi globalnom širenju nasilja.

Ključne reči: međunarodna trgovina oružjem, korupcija, međunarodni položaj Srbije, konfliktne zone

Muedib Šahinović*

Faculty of Political Studies, University in Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

The Myth of Identity as an Inspiration to Collective Violence

The paper points to some of the subliminal messages within the identity discourse and explores the functional mythological constructions that inspire violence. A sociological approach to the topic allows for an in-depth analysis of the causal connection between identity and violence on a broader (social) level, as well as an etiological perspective that sees the coherent and functional interrelationship of myths and the culture of violence as an indicator of structural violence in a society. Ideologically, politically, socially or culturally insisted diversity, which can be determined by any of the many idioms in our everyday life, generates identity division by perceiving us and them as opposing communal categories within which individuality is intentionally obscured and individual personal responsibility is lost. Collective responsibility conceived in this way, which hides the individual with inspiring myths that consequently justify inappropriate action, provides violence with a halo of acceptable and desirable social behavior behind which the entire political system, state institutions, and public opinion can stand as a direct reflection of the collective consciousness of society. A society that communicates violence in this way is advocating the establishment of a specific structural violence whose foundations are paradigms of exclusivity, power, control of resources as well as a communal symbolic plane of togetherness and solidarity. In contrast to basic violence, structural violence can appear as legal and is very often not perceived as a negative phenomenon, and there are very developed models and forms that legitimize it, becoming acceptable to society. In this context, J. Galtung observes that victims of structural violence, who rebel in any way because of the violence that is perpetrated against them, are declared aggressors and enemies of society. After an extensive analysis, through concluding considerations, the paper detects, often well hidden, the causes of structural violence, as well as the instruments that society uses to maintain such a generated state, and offers possible models of its deconstruction through the progressive activism of civil society in the development of social responsibility within an integrated socio – cultural structures.

Key words: identity, myth, violence, society, structural violence

---

* muedib@gmail.com

Muedib Šahinović

Fakultet političkih nauka – Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

Mit o identitetu kao inspiracija kolektivnom nasilju

U radu se ukazuje na neke od subliminalnih poruka unutar identitet-skog diskursa i istražuju funkcionalne mitološke konstrukcije koje inspirišu nasilje. Sociološki pristup temi omogućava dubinsku analizu kauzalne povezanosti identiteta i nasilja na širem (društvenom) planu kao i etiološku perspektivu kojom se koherentni i funkcionalni međuodnos mitova i kulture nasilja posmatra kao indikator strukturnog nasilja u jednom društvu. Ideološki, politički, socijalno ili kulturološki insistirana različitost, koju može determinirati bilo koji od mnogih idioma u našoj svakodnevnici, generira identitetsku podijeljenost percipirajući *nas i njih* kao suprotstavljene komunitarne kategorije unutar kojih se intencionalno zamagluje individualitet i gubi lična odgovornost pojedinca. Ovako koncipirana kolektivna odgovornost, koja skriva pojedinca uz inspirirajuće mitove kojima se posljedično opravdava neprimjerena akcija, osigurava nasilju oreol *prihvatljivog i poželjnog* socijalnog ponašanja iza kojeg može da stoji cijeli politički sistem, institucije države, ali i javno mnijenje kao direktna refleksija kolektivne svijesti društva. Društvo koje komunicira nasilje na ovakav način, pledira uspostavu specifičnog strukturnog nasilja u čijim temeljima su paradigme isključivosti, moći, kontrole resursa kao i komunitarna simbolička ravan zajedništva i solidarnosti. Za razliku od bazičnog nasilja, strukturno nasilje može figurirati kao zakonito i vrlo često se ne doživljava kao negativna pojava te postoje vrlo razvijeni modeli i oblici kojima se ono legitimira postajući prihvatljivim za društvo. U tom kontekstu J. Galtung uočava da se žrtve strukturnog nasilja, koje se na bilo koji način pobune zbog nasilja koje se provodi nad njima, proglašavaju agresorima i neprijateljima društva. U radu se nakon ekstenzivne analize kroz zaključna razmatranja detektuju, često dobro skriveni, uzroci nastanka strukturnog nasilja kao i instrumentarij kojim se društvo služi u održanju tako generisanog stanja, te nude mogući modeli njegove dekonstrukcije kroz progresivni aktivizam civilnog društva u razvoju društvene odgovornosti unutar integrirane socio-kulturne strukture.

Ključne riječi: identitet, mit, nasilje, društvo, strukturno nasilje

Lidija Terek*

University of Novi Sad, Faculty of Philosophy,
Department of Sociology

Neutralisation and Normalisation of Violence by Political Actors in Serbian Society over the Last Four Decades**

This paper aims to identify the mechanisms by which political actors, with the support of representatives of the academic community and the Serbian Orthodox Church (SOC), have contributed to the neutralisation and normalisation of violence in Serbian society over the past four decades. The analysis of existing academic literature and secondary data sources, such as investigative journalist series, newspaper articles and videos, shows that the normalisation of violence began in the 1980s with the weakening of the socialist system in SFR Yugoslavia as an integral part of nationalist ideology aimed at creating national states. From that time to the present, numerous political actors and government representatives have created narratives about various “enemies”, which they then disseminated through the media, iconography, speeches and declarations. The violence directed against these “enemies” has been neutralised by numerous techniques, such as denial of the victim, appeal to necessity, implicit denial, and so on. Furthermore, the analysis showed that the lack of (adequate) sanctions against the perpetrators of violence contributed significantly to the normalisation and perpetuation of violence in Serbian society. The lack of appropriate sanctions and the constant justification and minimisation of acts of violence by influential representatives of political parties, the SPC and the academic community have eroded citizens’ trust in institutions, and violence has gradually become one of the usual ways of achieving personal goals and responding to conflict situations. In this way, Serbian society found itself in a cycle of violence, as the normalisation of violence in society leads to the intensification of the narrative of violence, which then encourages new violent incidents. As a result of these processes, over the last four decades, Serbia has been transformed into a society of violence.

Key words: neutralisation of violence, normalisation of violence, political actors, Serbia, society of violence

---

* lidijaterek83@gmail.com

** The paper is based on a doctoral thesis entitled “Neutralisation and normalisation theories as an analytical framework for explaining violent behaviour of children and youth in Serbia”.

Lidija Terek

Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet,
Odsek za sociologiju

Neutralizacija i normalizacija nasilja od strane političkih aktera u srpskom društvu tokom protekle četiri decenije*

Rad ima za cilj da ukaže na mehanizme pomoću kojih su politički akteri uz podršku predstavnika akademske zajednice i Srpske pravoslavne crkve (SPC) tokom protekle četiri decenije doprineli neutralizaciji i normalizaciji nasilja u srpskom društvu. Analizom postojeće naučne literature i sekundarnih izvora podataka, poput serijala istraživačkih novinara, novinskih članka i video-zapisa, utvrđeno je da je normalizacija nasilja planski inicirana osamdesetih godina XX veka, sa slabljenjem socijalističkog sistema u SFR Jugoslaviji, kao sastavni deo nacionalističke ideologije s ciljem stvaranja nacionalnih država. Od tada pa do danas brojni politički akteri i predstavnici vlasti stvarali su narrative o raznim „neprijateljima“, koje su potom širili uz pomoć medija, ikonografije, govora i deklaracija. Nasilje koje je bilo usmereno prema ovim „neprijateljima“ bilo je neutralizovano brojnim tehnikama, poput poricanja žrtve, pozivanja na neophodnost, implikatornog poricanja i dr. Analiza je, nadalje, pokazala da je normalizaciji i perpetuaciji nasilja u srpskom društvu u velikoj meri doprinelo i ne(adekvatno) sankcionisanje počinilaca nasilja. Izostanak odgovarajućih sankcija i konstantno pravdanje i minimiziranje nasilnih akata od strane uticajnih predstavnika političkih partija, ali i SPC i akademske zajednice, urušili su poverenje građana u institucije, a nasilje je postepeno postalo jedan od uobičajenih načina postizanja ličnih ciljeva i reagovanja u konfliktnim situacijama. Na ovaj način se srpsko društvo našlo u ciklusu nasilja jer normalizacija nasilja u društvu dovodi do intenziviranja narativa o nasilju, koji potom podstiče nove nasilne incidente. Usled ovih procesa Srbija se tokom protekle četiri decenije preobrazila u društvo nasilja.

Ključne reči: neutralizacija nasilja, normalizacija nasilja, politički akteri, Srbija, društvo nasilja

---

* Rad se bazira na doktorskoj disertaciji pod naslovom „Teorije neutralizacije i normalizacije nasilja kao analitički okvir za objašnjenje nasilnog ponašanja dece i mladih u Srbiji“.

Milena Toković*

Danica Šantić**

Jelena Stojilković Gnjatović***

Geography Faculty University of Belgrade

Violence: Causes and Support Networks. Youth Perspective****

After the tragic events that took place in May 2023 at the “Vladislav Ribnikar” elementary school and in the villages near Mladenovac and Smederevo, there was extensive public debate about youth violence, its causes, consequences and responsibilities. In these discussions, the perspective of the young people was often missing. The aim of this presentation is to shed light on their perspective, to determine whether young people are afraid of violence and to identify their greatest fears. In this presentation, we will analyse young people’s responses to the following questions: Have they experienced any forms of violence, what factors do they believe contribute to the increase in youth violence, and who would they turn to if they were victims of violence. Based on young people’s perspectives on these issues, we will attempt to identify specific systemic problems in society that contribute to the rise in structural violence. The analysis is based on the study “Youth in Serbia”, conducted by FES for the third time. The study was conducted using the quantitative CaWI (Computer Aided Web Interviewing) method via the online panel of IPSOS and its partner network in the period from February 9 to March 25, 2024 on a sample of 750 people. The interpretation and presentation of the analysis results was prepared by the Faculty of Geography of the University of Belgrade.

Key words: violence, experience of violence, causes of violence, support networks, young people in Serbia

---

* milena.tokovic@gef.bg.ac.rs

** danica.santic@gef.bg.ac.rs

*** jelena.gnjatovic@gef.bg.ac.rs

**** The work was supported by funding from the Ministry of Education, Science, and Technological Development (contract number: 451/03/65/2024-03/200091)

Milena Toković

Danica Šantić

Jelena Stojilković Gnjatović

Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu

Nasilje: uzroci i mreže podrške. Perspektiva mladih*

Nakon tragičnih događaja koji su se desili u maju 2023. u Osnovnoj školi „Vladislav Ribnikar“ i u selima kod Mladenovca i Smedereva, u javnim debatama mnogo se govorilo o nasilju među mladima – uzrocima, posledicama, odgovornosti. Često je u svim ovim raspravama izostala perspektiva mladih. Cilj ovog izlaganja je da upravo osvetli njihovu perspektivu, da utvrdi da li se mladi plaše nasilja, koji su njihovi najveći strahovi. U izlaganju ćemo analizirati odgovore mladih na sledeća pitanja: da li su iskusili neke od oblika nasilja, koji su po njihovom mišljenju faktori koji doprinose porastu nasilja među mladima i kome bi se oni obratili za pomoć da su žrtve nasilja. Na osnovu perspektive mladih o datim pitanjima, nastojaćemo da identifikujemo specifične sistemske probleme u društvu koji doprinose porastu strukturnog nasilja. Analiza je rađena na osnovu istraživanja *Mladi u Srbiji* koju treći put zaredom inicira FES. Istraživanje je sprovedeno kvantitativnom metodom CaWI (Computer Aided Web Interviewing) putem onlajn panela IPSOS i njihove partnerske mreže u periodu od 9. februara do 25. marta 2024. godine na uzorku od 750 lica. Tumačenje i prikazivanje rezultata analize pripremio je Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Ključne reči: nasilje, izloženost nasilju, uzroci nasilja, mreže podrške, mladi u Srbiji

---

* Rad je podržan sredstvima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (ugovor broj:451/03/65/2024-03/200091)

Dijana Vukomanović*

Ksenija Marković**

Institute of Social Sciences, Belgrade

Conceptualization of Violence in the Parliamentary Debate in the National Assembly of Serbia

Parliamentary debates legitimize hierarchical power relations in politics, in the relationship between the government and the opposition, the majority and the minority, and thus become a source of reproduction of symbolic violence, verbalization and normalization of the concept of violence in society. Parliamentary debates are marked by toxic narratives that contaminate the wider space of public discourse and create a suitable platform for further circulation and reproduction of violent patterns in social relations. Although violence and discursive violence are different concepts, they interact with each other. Symbolic – rhetorical, metaphorical, verbal violence in parliamentary discourse, which is a reflex of political power relations, at the same time constructs a wider field for generating and normalizing violence as a socially acceptable norm of behavior. Debates between MPs are a medium through which symbolic violence is naturalized and produced as an indigenous and acceptable pattern and a key strategy for resolving social conflicts and crises in society, and thus ultimately establishing itself as structural violence. The analysis of political discourse in this paper is limited to a narrow, institutionalized group of the political elite – MPs in the Serbian Parliament, and to their public speeches – a parliamentary debate on the occasion of two extreme cases of mass shootings in Serbia, which occurred in May 2023. The paper aims to identify and analyze the verbalization and conceptualization of this extreme social phenomenon. The analysis is aimed at testing three research hypotheses: there is no universal definition of the concept of violence in parliamentary discourse; there is a difference in the perception and conceptualization of violence between the ruling coalition and the opposition in the Serbian Parliament; it is impossible to reach a political consensus with the aim to blueprint a systemic response to manifestations of violence in society. The hypotheses will be tested through the process of analyzing the content of the parliamentary debate – transcripts of the plenary session in the Serbian Parliament and the formation and accelerated dissolution of the Inquiry Committee to determine the circumstances that led to the mass shootings, in the period May-July 2023. The final outcome of the analysis is focused on predicting the trends in the circulation of violent forms of political culture in parliamentary and political discourse in Serbia.

Key words: Symbolic violence, Political debate, Mass murders in Serbia 2023

---

* dijana.vukomanovic@outlook.com

** ksenija.markovic86@gmail.com

Dijana Vukomanović

Ksenija Marković

Institut društvenih nauka, Beograd

Konceptualizacija nasilja u parlamentarnoj debati u Skupštini Srbije

Parlamentarne debate legitimiziraju hijerarhijske odnose moći u politici na relaciji vlast–opozicija, većina–manjina i tako postaju izvor reprodukcije simboličnog nasilja, verbalizacije i normalizacije koncepta nasilja u društvu. Parlamentarne debate su obeležene toksičnim narativima koji kontaminiraju širi prostor javnog diskursa i stvaraju pogodnu platformu za dalju cirkulaciju i reprodukciju violentnih obrazaca u društvenim odnosima. Premda su nasilje i diskurzivno nasilje različiti koncepti, oni su u međusobnoj interakciji. Simbolično – retoričko, metaforično, verbalno nasilje u parlamentarnom diskursu, koje je refleks odnosa političke moći, istovremeno konstruiše šire polje za generisanje i normalizaciju nasilja kao društveno prihvatljive norme ponašanja. Debate poslanika u parlamentu su medijum kroz koji se naturalizuje i producira simbolično nasilje kao autohton i prihvatljiv obrazac i ključna strategija razrešavanja društvenih sukoba i kriza u društvu i tako se naposljetku etablira kao strukturno nasilje. Analiza političkog diskursa u ovom radu je limitirana na užu, institucionalizovanu grupu političke elite – na poslanice i poslanike u Skupštini Srbije i na njihove javne govore – parlamentarnu debatu povodom dva ekstremna slučaja masovnih ubistava u Srbiji, koji su se dogodili u maju 2023. godine. Rad ima za cilj da identifikuje i analizira verbalizaciju i konceptualizaciju ovog ekstremnog društvenog fenomena. Analiza je usmerena na testiranje tri istraživačke hipoteze: nema univerzalne definicije koncepta nasilja u parlamentarnom diskursu; postoji razlika u percepciji i konceptualizaciji nasilja između vladajuće koalicije i opozicije u Skupštini Srbije; nemoguće je postići politički konsenzus u cilju koncipiranja sistemskog odgovora na manifestacije nasilja u društvu. Hipoteze će biti testirane kroz proces analize sadržaja parlamentarne debate – stenograme plenarne sednice u Skupštini Srbije i formiranje i ubrzano rasformiranje Anketnog odbora za utvrđivanje okolnosti koje su dovele do masovnih ubistava, u periodu maj–jul 2023. godine. Konačni ishod analize je usmeren na predikciju trendova cirkulacije violentnih oblika političke kulture u parlamentarnom i političkom diskursu u Srbiji.

Ključne reči: simboličko nasilje, politička debata, masovna ubistva u Srbiji 2023

Jasminka Zloković*

Anita Zovko**

Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Pedagogy, Rijeka

Violence against the Elderly – Challenges and Perspectives

With the continuous increase in the number of elderly people in the world, the trend is an increase in violence against the elderly in families and institutions for the care of the elderly and infirm. Exposure to violence represents a serious problem for the mental health and overall functioning of a person, which is also reflected in the wider social environment. Despite this, violence against the elderly is still a marginalized family and social problem.

The level of empathy and the ability to establish positive mutual relations with the elderly on the part of family members, but also of a large number of employees in care institutions such as homes, health institutions, and hospitals, as well as legislation, is still not at the level of the organization of society oriented towards humane-developmental approaches to every person, regardless of life stage, age, socio-economic status, or any other characteristic that could be assigned to a person.

The focus of this paper is on the prevention of violence that many elderly people experience in environments that should primarily represent sources of their safety, help, and humane care, namely the family and institutions of care and legal protection. Without diminishing the importance of the diversity of prevention levels we emphasize the currently insufficiently used potentials of upbringing and education, especially at the higher education level, which often pays insufficient or no attention to social humanities studies to the problems and possibilities of preventing violence and promoting the mental health of every person, regardless of age.

Among other things, the authors present positive experiences in working on the Gerontology course at the Faculty of Philosophy in Rijeka, the study of pedagogy, and at the Faculty of Health Studies of the University of the North in Varaždin, the study of nursing management. Within this curriculum, the problems of the elderly are considered from the perspective of upbringing and education, social and health care, prevention of social stereotypes towards the elderly, prevention of manipulation and violence against the elderly in the family and through the media, as well as consid-

---

* jasminka.zlokovic@uniri.hr

** anita.zovko@ffri.uniri.hr

ering some legal provisions that make the elderly victims—material violence and impoverishment.

The task of the state, as well as of local communities, and educational, social, and health institutions, should be the organization of universal and high-quality secondary prevention programs so that negative actions towards persons of the third age occur as rarely as possible. The authors advocate the view that the elderly are valuable members of every society. The work contributes to scientific and professional practice by pointing out the problem and positive experiences and possibilities of preventing the global problem.

Key words: violence against the elderly, higher education, gerontology, primary prevention, family, lifelong education

Jasminka Zloković

Anita Zovko

Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju

Nasilje nad starijim osobama – izazovi i perspektive

Kontinuiranim povećanjem broja starijih osoba u svijetu trend je porasta nasilja nad starijima u obitelji i institucijama skrbi za starije i nemoćne osobe. Izloženost nasilju predstavlja ozbiljan problem za mentalno zdravlje i cjelokupno funkcioniranje osobe što se reflektira i na šire socijalno okruženje. Unatoč tome nasilje nad starijima je i nadalje marginalizirani obiteljski i socijalni problem.

Razina empatije i sposobnosti uspostavljanja pozitivnih međusobnih odnosa prema starijima od strane članova obitelji, ali i velikog broja zaposlenika u institucijama skrbi poput domova, zdravstvenih ustanova i bolnica kao i zakonodavstva i dalje nije na razini uređenosti društva orijentiranom humano-razvojnim pristupima svakoj osobi bez obzira na životnu dob, socio-ekonomski status ili bilo kojoj drugoj karakteristikici koja bi se osobi mogla pridijeliti.

Fokus ovog rada je na prevenciji nasilja koje mnogi stariji doživljavaju u sredinama koje bi prije svega trebale predstavljati izvore njihove sigurnosti, pomoći i humane brige, a to su obitelj te institucije skrbi i pravne zaštite. Ne umanjujući značaj različitosti preventivskih razina ističemo trenutno nedovoljno korištene potencijale odgoja i obrazovanja posebice na visokoškolskoj razini koja nerijetko i na društveno humanističkim studijima nedovoljno ili uopće ne posvećuje pozornost problemima i mogućnostima prevencije nasilja i promicanja mentalnog zdravlja svake osobe bez obzira na životnu dob.

Autorice između ostalog iznose i pozitivna iskustva u radu na visokoškolskom kolegiju Gerontologija koji se izvodi na Filozofskom fakultetu u Rijeci, studij pedagogije kao i na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta Sjever u Varaždinu, studij sestrinstva-menagement. U okviru ovog nastavnog programa problemi starijih osoba razmatraju se sa aspekta odgoja i obrazovanja, socijalne i zdravstvene skrbi, prevencije socijalnih stereotipa prema starijima, prevencije manipulacije i nasilja nad starijima u obitelji i putem medija, kao i s obzirom na neke pravne odredbe koje starije osobe čine žrtvama materijalnog nasilja i osiromašenja.

Zadaća države, kao i lokalnih zajednica, odgojno-obrazovnih, socijalnih i zdravstvenih ustanova trebala bi biti organizacija univerzalnih i kva-

litetnih sekundarnih preventivnih programa kako bi se negativni postupci prema osobama treće životne dobi što rjeđe događali. Autorice zastupaju stav da su starije osobe dragocjeni članovi svakog društva. Rad pridonosi znanstvenoj i stručnoj praksi ukazujući na problem i pozitivna iskustva i mogućnosti prevencije globalnog problema.

Ključne riječi: nasilje nad starijim osobama, visokoškolsko obrazovanje, gerontologija, primarna prevencija, obitelj, cjeloživotno obrazovanje

Konferencija „Društvo i strukturno nasilje“
Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu
Institut društvenih nauka
13–14. decembar
(Svečana sala Dragoslav Srejski, I sprat Filozofski fakultet)
Knjiga apstrakata

Urednica
Prof. dr Nada Sekulić

Izdavač
Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet
Institut društvenih nauka
Čika Ljubina 18–20, Beograd 11000, Srbija
www.f.bg.ac.rs

Za izdavača
Prof. dr Danijel Sinani, dekan Filozofskog fakulteta

Prelom i štampa
Dosije studio, Beograd

Tiraž
50

ISBN 978-86-6427-336-7

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316.624.3(100)(048)(0.034.2)

355.4(100)(048)(0.034.2)

343.62-055.2(100)(048)(0.034.2)

КОНФЕРЕНЦИЈА „Друштво и структурно насиље“
(2024 ; Београд)

Књига апстраката [Elektronski izvor] / Konferencija
„Друштво и структурно насиље“ Филозофски факултет Универзитета
у Београду Институт друштвених наука 13–14. децембар ;
[urednica Nada Sekulić]. – Београд : Универзитет Филозофски
факултет, Институт друштвених наука, 2024 (Београд : Dosije
studio\). – 1 електронски оптички диск (CD-ROM) : текст ; 24 cm
Системски захтеви : Нису наведени. – Текст на срп. и енгл. језику.
– Тираж 50. – Напомене и библиографске reference уз текст.

ISBN 978-86-6427-336-7

а) Насиље – У свету – Апстракти

б) Ратови – У свету – Апстракти

в) Родно засновано насиље – У свету – Апстракти

COBISS.SR-ID 158776073

is!

ISBN-978-86-6427-336-7

9 788664 127336